

KUZEY KIRBIS TÜRK CUMURİYETİ
İLE
TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ARASINDA
İKTİSADİ VE MALİ İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI

**2025 YILI TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA İKTİSADİ VE MALİ İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI**

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti, aralarındaki iktisadi ve mali işbirliğinin aşağıdaki şartlarda sürdürülmesi hususunda anlaşmışlardır.

İşbu Anlaşmanın uygulama ve yürütülmesinde, iki ülke arasındaki işbirliği çerçevesini ortaya koyan amaç ve politikaların yer aldığı Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti İşbirliği Çerçeve Belgesi (Ek-1) esas alınır.

I- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti;

1. İşbu Anlaşmanın eki Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti İşbirliği Çerçeve Belgesi Eylem Planında (Ek-2) yer alan reform ve eylemleri gerçekleştirmeyi,
2. Mali disiplin çerçevesinde, kamu maliyesi için gelir artırıcı ve gider azaltıcı tedbir, reform ve yasaları hayata geçirerek, Anlaşma süresince Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti 2025 Mali Yılı Bütçe Yasalarında yerel bütçe açığını azaltmayı, kamu iktisadi teşebbüsleri dahil tüm kamu kurum ve kuruluşlarının borç stokunun artmasını önleyecek ve borç sürdürülebilirliğini sağlayacak düzenlemeler yaparak mali disiplini güçlendirmeyi,

taahhüt etmiştir.

II- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti;

İşbu Anlaşmaya ekli tabloda (Ek-3) detayları verildiği üzere;

1. **19.000.000.000 TL**'ye kadar olmak üzere Türk lirası cinsinden hibe yardımında bulunmayı. Bu kapsamda;
 - A. Altyapı Yatırım ve Reel Sektör Projelerine toplam **11.780.000.000 TL**
 - B. Faaliyet ödeneklerine toplam **620.000.000 TL**
 - C. Savunma ödeneklerine toplam **6.600.000.000 TL**
2. **2.000.000.000 TL**'ye kadar olmak üzere Türk lirası cinsinden ABD Doları karşılığı kredi yardımında bulunmayı. Bu kapsamda;
 - A. Kamu Sektörü (Cari Bütçe Açığına Katkı) için toplam **500.000.000 TL**
 - B. Kamu Sektörü (Diğer) için toplam **1.050.000.000 TL**
 - C. Reform Destekleme Ödeneği olarak toplam **450.000.000 TL**
3. II/1. maddesinde yer alan hibe yardımları kapsamında Lefkoşa Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri, Ankara Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri ile Faaliyetler ve II/2. maddesinde yer alan kredileri, İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşması Usul ve Esasları (Ek-4) çerçevesinde kullandırmayı,

4. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümetinin ihtiyaç duyacağı alanlarda kamu görevlileri ve/veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları aracılığı ile teknik yardım sağlamayı,

aşağıdaki "III- Diğer Hususlar" başlığı altında belirlenen hususların gözetilmesi kaydıyla taahhüt etmiştir.

III- Diğer Hususlar

1. Türkiye Cumhuriyeti tarafından taahhüt edilen hibe ve kredi tutarlarının tertipler arasındaki dağılımı Türkiye Cumhuriyeti 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa göre Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı ile ilgili bakanlık ve kamu idarelerinin bütçesine konularak belirlenir.
2. İşbu Anlaşmanın dışında yapılacak diğer yardımlar, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti veya iki ülkenin ilgili bakanlıkları arasında protokol imzalanmak suretiyle yapılır. Ancak söz konusu yardımlar işbu Anlaşmanın amaçlarına aykırı olamaz.
3. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne, Türkiye Cumhuriyeti mevzuatı, uluslararası anlaşma, protokol ve benzeri diğer düzenlemeler gereği; merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri tarafından her türlü yardım, hibe, kredi ve benzeri nitelikte aktarılan tüm kaynaklar, yapılan harcamalar ve yürütülen projeler, ilgili idareler tarafından Türkiye Cumhuriyeti Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğüne bildirilir ve anılan Koordinatörlük tarafından kurulacak bir sistem içerisinde takip edilir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti tarafından da bilgilerin karşılıklı teyidi açısından benzer bir sistem kurularak işletilir. Sisteme işlenecek bilgilerin içeriği, bildirme usulü ve bildirilme dönemlerini belirlemeye Türkiye Cumhuriyeti Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğü ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti yetkilidir.
4. Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği Kalkınma ve Ekonomik İşbirliği (KEİ) Ofisi, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti, Devlet Planlama Örgütü ile istişare içerisinde, Anlaşma eki Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti İşbirliği Çerçeve Belgesi Eylem Planında (Ek-2) yer alan eylemlerdeki ve işbu Anlaşmanın I/2. maddesindeki gelir artırıcı, gider azaltıcı ve borç stokunun sürdürülebilir kılınmasına yönelik tedbir, reform ve yasalardaki ilerlemelerin tespit edilmesi amacıyla Aylık İzleme Raporu hazırlar ve ilgili ayı takip eden ayın ikinci haftasına kadar Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetine sunulmak üzere Türkiye Cumhuriyeti Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğüne gönderir.
5. 2025 yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti merkezi idareleri ve bağlı kurum ve kuruluşlarında geçici süreli personel dahil olmak üzere yeni istihdam edilecek toplam personel sayısı bir önceki yılda ayrılan personel sayısını geçemez. İstihdamda ihtiyaç analizlerine göre nitelikli personel açığı olan yerlere öncelik verilir. Buna ilişkin mutabakat zaptıyla istihdam yapılması mümkündür. 2025 yılı içerisinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti merkezi idarelerinde ve bağlı kurum ve kuruluşlarında istihdam edilebilecek personel sayılarının tespitine ve izlenmesine

ilişkin olarak iki ülke Teknik Heyet Başkanları arasında mutabakat zaptı imzalanır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti tarafından ay içindeki gerçekleştirmeler Aylık Personel Bildirim Tablosunda düzenlenir ve izleyen ayın ilk haftası KEİ Ofisine iletilir. KEİ Ofisi ilgili tabloyu, Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetine sunulmak üzere Türkiye Cumhuriyeti Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğüne gönderir.

6. Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti, hibe ve kredi kullanımına yönelik değerlendirmesinde Aylık İzleme Raporu ve Aylık Personel Bildirim Tablosunu dikkate alır.
7. Reformları desteklemek için ayrılan Reform Destekleme Ödeneği, reformların finansmanında, özelleştirme uygulamalarında veya reformların tamamlanması şartına bağlı olarak bütçe açığının finansmanı için kullanılır. Reform Destekleme Ödeneği, kamu idarelerinde yapılacak reformlar kapsamında kredi teminatı olarak kullanılabilir. Uygulamaya ilişkin usul ve esaslar, Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti tarafından belirlenir.
8. Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetince yapılacak değerlendirme neticesinde belirlenen hibe ve krediler, mali ve teknik gereklilikler, işbu Anlaşmaya uygun şekilde Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetinin ödenek teklifine istinaden Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcısının onayı üzerine Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine aktarılır.
9. Yürütülen proje ve faaliyetler ile diğer giderlerin devamının sağlanması amacıyla, 2026 yılı İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşması yürürlüğe girene kadar işbu Anlaşma kapsamında harcanmayan kısımlarının kullanılmasına devam olunur. Söz konusu tutarların kullandırılma süresi her halükarda işbu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yılı geçemez.
10. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde eğitim kampüsü ve akademik birimleri olan Türkiye Cumhuriyeti Devlet üniversitelerinin, bahsi geçen kampüs ve akademik birimlerine ait cari giderler ve yatırım giderleri işbu Anlaşma kapsamındaki projeler çerçevesinde karşılanabilir. Bu kapsamdaki ödemeler KEİ Ofisi tarafından nakit aktarımı suretiyle yapılır.
11. İşbu Anlaşma kapsamındaki projeler ve I. maddesindeki gelir artırıcı, gider azaltıcı ve borç stokunun sürdürülebilir kılınmasına yönelik tedbir, reform ve yasalardaki ilerlemeler ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ekonomisinin gidişatı Anlaşmanın yürürlüğe girmesini müteakiben yapılacak gözden geçirme toplantılarında değerlendirilir. Bu toplantılardan en az biri ayrıntılı gözden geçirme olmak üzere Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyetleri arasında gerçekleştirilir.
12. İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşması Usul ve Esasları'nın (Ek-4) 3'üncü maddesi birinci fıkrasının (f) ve (p) bentlerinde tanımlanan ve 4.1.3 ile 4.1.4 numaralı eklerinde yer alan sektörler itibarıyla tahsis edilen kaynakların alt proje ve faaliyetlere dağılımı, işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden itibaren bir ay içerisinde Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyet Başkanı ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyet Başkanı tarafından belirlenerek imza altına alınır.

13. İşbu Anlaşma, tarafların kendi mevzuatı uyarınca yasal işlemleri tamamladıklarını belirten son bildirim tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

İşbu Anlaşma, iki nüsha olarak 21/03/2025 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA**

Cevdet YILMAZ
Cumhurbaşkanı Yardımcısı

**KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA**

Ünal ÜSTEL
Başbakan

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
VE
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ

Mart 2025

A handwritten signature in black ink, followed by a small five-pointed star symbol.

KÜRESEL EĞİLİMLER

Son dönemde Ukrayna'da yaşanan savaş, İsrail'in Ortadoğu'da sınırlarını genişletme çabaları ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD)-Çin arasındaki jeostratejik rekabet ile diğer jeopolitik gelişmeler ekseninde yaygınlaşan korumacı politikalar, küresel ekonomiyi ciddi şekilde etkilemiştir. Bu kapsamda, küresel düzeyde etkileri halen devam eden emtia ve enerji fiyatlarındaki dalgalanmalar, tedarik zincirindeki bozulmalar ve arz-talep dengesizlikleri kaynaklı enflasyon artışı yeni riskleri ortaya çıkarmaktadır.

Enflasyonla mücadele kapsamında birçok ülkede uygulanan sıkı finansal politikalar ve bunu genel olarak destekleyen emtia fiyatları neticesinde küresel enflasyon oranlarında gerileme yaşanmışsa da hizmet fiyatlarındaki katılığın devam etmesiyle, beklenen düşüş henüz gerçekleşmemiştir. Bu durum, faiz indirim döngüsünün gecikmesine, dolayısıyla iktisadi faaliyetin beklenenden daha uzun süre baskı altında kalmasına neden olmuş, sonuç olarak küresel büyüme belirgin bir toparlanma gösterememiştir. ABD ekonomisinin büyüme görünümü güçlü tüketici harcamalarının desteğiyle diğer gelişmiş ülkelere olumlu yönde ayrışırken, Avro Bölgesinin büyüme performansı beklentilerin altında kalmıştır.

Gelinen aşamada GSYH'ye göre küresel borçluluk oranı; salgın döneminde ulaştığı zirve seviyesinden aşağıya dönmüş olsa da, politika setinde gerekli uyumların ülkesel bazda sağlanamamasına bağlı olarak ortaya çıkan yüksek bütçe açıklarının devam etmesi nedeniyle genel toplamda artış eğilimini sürdürmüştür.

Bunlara ek olarak, jeopolitik gerilimler nedeniyle küresel tedarik zincirinin yeniden bozulma olasılığı, ABD'deki yönetim değişimiyle oluşmaya başlayan korumacı yaklaşımların yaygınlaşması, emtia fiyatlarında artış yaşanması ihtimali, küresel iktisadi faaliyetin ve ticaretin faiz indirim döngüsüne ve artan jeopolitik risklere nasıl cevap vereceğine dair belirsizlikler, iklim değişikliği, doğal afetler, terör ve göç sorunları ile sosyal huzursuzluklar küresel düzeyde temel riskleri oluşturmaktadır. Küresel ölçekte yaşanan gerginlik ve çatışmaların yol açtığı jeopolitik, siyasi ve ekonomik belirsizlikler, küresel ticareti olumsuz yönde etkilemektedir. Bütün bunların sonucunda, karşı karşıya olunan zorlukların belirginleşmesiyle dünya ekonomisinin görece zayıf bir görünüm sergilemesi muhtemeldir. Bu bağlamda önümüzdeki dönemde, birbirine yakın ülkeler arasındaki bölgesel ticaretin yaygınlaşması ve buna yönelik ticari işbirliği arayışlarının artması beklenebilir.

Son dönemde yapay zekâ alanındaki gelişmeler ve dijital dönüşümün hızla ilerlemesi, işgücü piyasasında önemli değişimleri ortaya çıkarmıştır. Otomasyon, robotik süreçler ve makine öğrenimi gibi teknolojilerin yaygınlaşmasıyla, iş yapış şekilleri ve işgücü piyasaları bu değişimlerden derinden etkilenmektedir. Çevresel ve dijital dönüşümü önceleyen ilerlemeler, yeni iş tanımlarının doğmasına sebep olmakta ve mevcut mesleklerin buna adapte olmasını zorunlu kılmaktadır. Yeni üretim ve çalışma modelleri, çevre temelli yönelimleri de beraberinde getirmekte olup, işgücü piyasasında yaşanan dönüşümün olumsuz etkilerini azaltmak ve dijitalleşmenin getirdiği eşitsizlikleri gidermek için gelişen teknolojilere hızla uyum sağlanması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Önümüzdeki dönemde, ekonomik belirsizlikleri sağlıklı yönetmeyi amaçlayan çabaların yaygınlaşmasına bağlı olarak dünya ekonomilerinin köklü bir dönüşüm sürecine gireceği öngörülmektedir.

Bu çerçevede hâlihazırda çalışmaları devam eden Kuşak Yol Projesi, Orta Koridor Girişimi, Türkiye-İrak Kalkınma Yolu Projesi, Hindistan-Orta Doğu-Avrupa Ekonomik Koridoru (IMEC) ve Avrupa Birliği'nin (AB) Küresel Geçit Projesi (Global Gateway) ve Suriye'nin yeniden inşaa süreci

küresel ekonomik ilişkilerde Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) için fırsatlar ve riskler barındırmaktadır.

İçinden geçilen bu kritik dönemde, çatışmalar ile insani krizlerden etkilenen ve dengelerin hızla değişebildiği bir coğrafyada, Türkiye Cumhuriyeti ve KKTC'nin değişen küresel yapıyı yakından takip ederek, tarihi kardeşlik bağlarını her alanda güçlü tutması ve siyasi, ekonomik, kültürel, ticari, askeri ve sosyal alanlarda stratejik işbirliğini daha da ileriye taşıması hayati önemi haizdir.

TÜRKİYE VE KKTC'NİN KARŞILIKLI ÖNEMİ

Türkiye'nin güvenliği açısından büyük stratejik öneme sahip olan Kıbrıs Adası'nın bulunduğu coğrafyada; İsrail'in Filistin halkını kasıtlı ve sistematik bir şekilde yok etme ve bölgeyi daha da istikrarsızlaştırma girişimleri ile diğer ülkelerin ve uluslararası kuruluşların bölgedeki ticari, ekonomik ve askeri varlığını artırma çabalarına tanıklık edilmektedir. Bölgedeki enerji kaynakları ve göz ardı edilemeyecek kadar büyük enerji ve mal ticaretini kontrol edebilme potansiyeli ile Suriye'de başlayan yeni dönemin dinamikleri birlikte değerlendirildiğinde, Kıbrıs Adası'nın küresel barış ve istikrar açısından önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Mevcut durumun bölge ülkeleri arasında kapsamlı bir işbirliğini gerekli kıldığını aşikârdır.

Ne var ki, Gazze'deki insani felaketin sona ermesi ve İsrail-Filistin meselesine kalıcı bir çözüm bulunabilmesi için uluslararası kamuoyu İsrail'e karşı ortak bir tutum sergileyememektedir. Benzer şekilde, Kıbrıs Adası'nda iki taraflı egemen eşitliğe dayalı ve fiili duruma uygun bir çözüme yönelik uluslararası irade henüz oluşmamıştır. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi ve diğer uluslararası aktörlerin, 1963-1974 döneminde Rumların Kıbrıs Türk halkına yönelik saldırılarına seyirci kaldıkları gibi, günümüzde Gazze'ye yönelik İsrail saldırılarına güçlü bir tepki verilememesinin yol açtığı insanlık dramı dikkate alındığında, Kıbrıs'ta Türkiye'nin garantörlüğünün önemi ve Kıbrıs Türk halkının egemen eşitlik ve eşit uluslararası statü taleplerinin haklılığı bir kez daha kanıtlanmıştır.

Enerji kaynaklarına erişim ve bu kaynakların transfer güzergâhlarının güvenliğinin sağlanmasının bölgenin barış, istikrar ve refahına sağlayacağı katkılar düşünüldüğünde Doğu Akdeniz'deki tüm kaynakların ilgili kıyıdaş ülkelerle hakça ve adil şekilde paylaşımının sağlanması açısından Türkiye Cumhuriyeti ve KKTC'nin uluslararası hukuktan kaynaklanan egemenlik yetkilerinin ve haklarının korunması için kararlılıkla hareket ederek yakın işbirliklerini güçlendirmeleri büyük önem taşımaktadır.

Deniz yetki alanlarının belirlenmesine ilişkin olarak yetkisi olmayan AB'nin, "Birlik dayanışması" adı altında adeta bir mahkeme gibi hareket etmesi ve karşı tarafın iddialarına koşulsuz destek sağlaması tarafsız ve yapıcı olmaktan uzaktır. Bu durum, Türkiye Cumhuriyeti'nin 2020 Doğu Akdeniz Konferansı çağrısı ve KKTC'nin 2019 ve 2022 önerileri çerçevesinde bölgede gerçek bir enerji işbirliğinin hayata geçirilmesine yönelik girişimlerinin sonuca ulaşmasını zorlaştırmaktadır. Doğu Akdeniz'de enerji alanında, tüm bölge ülkelerinin ve AB'nin menfaatine olacak, barış ve istikrara katkı sağlayacak gerçek bir işbirliği ancak Türkiye Cumhuriyeti'nin ve KKTC'nin de içinde olacağı kapsayıcı projeler ile mümkün olabilir.

Kıbrıs Türk halkının özden gelen hakları olan egemen eşitlik ve eşit uluslararası statüsünün tescil edilmesi için Türkiye Cumhuriyeti'nin uluslararası alanda sergilediği duruş, gösterdiği çaba ve yaptığı çağrılar olumlu netice vermeye başlamış ve KKTC'nin uluslararası tanınırlığının sağlanması yolunda yadsınamaz gelişmeler yaşanmıştır. Bu çerçevede KKTC, Türk Devletleri Teşkilatı'nda (TDT) gözlemci üye sıfatıyla yerini almış, Kırgızistan'ın başkenti Bışkek'te 6 Kasım 2024 tarihinde düzenlenen Türk Devletleri Teşkilatı Devlet Başkanları Konseyi 11. Zirvesi'nde temsil edilmiştir. Ayrıca Azerbaycan ile KKTC arasında Parlamentolar Arası İlişkiler Çalışma Grubu kurulmuş ve her iki parlamentonun heyetlerinin karşılıklı ziyaretleri gerçekleşmiştir. Bu gelişmelerin, iki ülkenin ortak vizyonu ve işbirliğiyle şekillenmeye devam etmesi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin önderliğinde KKTC'nin uluslararası tanınırlığı konusunda yeni gelişmelere vesile olması için çalışmalar kararlılıkla devam edecektir.

Türkiye Cumhuriyeti iktisadi ve mali işbirliği anlaşmaları ile KKTC'nin kalkınma ve refahına yönelik desteğini sürdürmekte, kamusal faydayı esas alan ve insanlara dokunan yatırımlara öncelik vermektedir. Nitekim KKTC'nin batısından doğusuna vatandaşların sağlık hizmetlerine erişimlerinin kolaylaştırılması amacıyla inşa edilen ve donatılan hastaneler ve sağlık ocaklarıyla ülkenin sağlık altyapısı güçlendirilmektedir. Yine, mevcut okulların tamir, bakım ve onarımı yapılmakta ve ihtiyaçları karşılanmakta, ayrıca yeni okul projelerinin yapımı desteklenmektedir. Tarımda kırsal kalkınma teşvik edilmekte ve sulama projelerinin hayata geçirilmesine öncelik verilmektedir. Sanayi, turizm, tarım ve girişimcilik alanlarında reel sektöre yönelik kısmi hibe destekleri sağlanmaktadır. Altyapı alanında Cumhuriyet Meclisi, Cumhurbaşkanlığı Yerleşkesi ve Millet Bahçesi yapımında son aşamaya gelinmiş olup, belediye ve köylerin altyapılarının güçlendirilmesine katkıda bulunmaktadır. Ulaştırma alanında ise yol yapım, bakım ve onarım çalışmaları her zaman olduğu gibi KKTC'nin birçok bölgesinde devam etmekte, e-Devlet ve dijital dönüşüm alanlarında KKTC ile bilgi ve deneyim paylaşımı sürmektedir.

Kıbrıs Adası, 1571 yılından itibaren siyasi ve kültürel olarak Anadolu'nun parçası haline gelmiştir. 20 Temmuz 1974 günü başlatılan Kıbrıs Barış Harekatı ile de Kıbrıs Türk halkının varlığı güvence altına alınmıştır. Adada asli unsur olarak Kıbrıs Türklerinin varlığının muhafazası ve KKTC'nin bekası Türkiye Cumhuriyeti'nin vazgeçilmezidir.

Türkiye, bu anlayışla, ahdi ve tarihi yükümlülükleri çerçevesinde milli davası olan Kıbrıs'a sahip çıkmakta kararlı olarak KKTC halkının refahı, kendi ayakları üzerinde güvenle durabilmesi, ekonomik ve sosyal gelişmesi için, en zor şartlarda dahi Türk Milletinin ayrılmaz bir parçası olan Kıbrıs Türkünü asla yalnız bırakmamayı ilke edinmiş ve yıllar boyunca bu çerçevede tüm alanlarda kaynaklarını Kıbrıs Türkü ile paylaşmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti ve KKTC'nin köklerini tarihten, ortak sosyal ve kültürel değerler ile kardeşlik bağlarından alan ilişkileri her alanda yakın işbirliği ile güçlenmeye devam etmektedir. İki ülkenin dayanışmasının devamı, küresel güç dengelerinin sınındığı günümüz dünyasında her zamankinden daha büyük önem taşımaktadır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KKTC ORTAK VİZYONU

Bu belge kapsamında ortak tarih, köken, kültür, dil, din ve manevi değerlerden kaynaklanan bağlarını her alanda daha da güçlendirmek ve sürdürülebilir ekonomik ve sosyal kalkınmayı sağlamak üzere, iki ülkenin savunma, güvenlik ve dış politika alanlarındaki işbirliğinin güçlenerek devamını öngören, KKTC'nin her alanda barındırdığı büyük potansiyelin ortaya çıkarılmasının yanı sıra iki ülkenin menfaatleri doğrultusunda bu potansiyelin daha etkin kullanılmasının sağlandığı, KKTC'nin teknik altyapısını iyileştiren ve geliştiren, Türkiye Cumhuriyeti ile KKTC arasındaki ticaret hacmini ve üretim imkânlarını artıran ve KKTC'ye verilen desteklerin yerinde, etkin ve verimli kullanımı esasıyla sağlandığı stratejik bir işbirliği anlayışı ile hareket edilecektir.

2025-2029 dönemini kapsayan KKTC 4. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın öncelikli hedeflerine somut eylemlerle ulaşılabilmesi için bilgi ve kapasite artırımı dâhil olmak üzere tecrübe paylaşımı sağlanacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti ile KKTC arasında, ekonomik ve sosyal kalkınma için daha ileri bir dayanışma, istişare ve işbirliğini esas alan uzun vadeli bir vizyonun toplumun her katmanına yerleşmesi ile bölgesel ve küresel ölçekte bir bütün olarak aynı istikamette planlama yapılarak KKTC ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki ilişkinin daha da güçlenmesi sağlanacaktır.

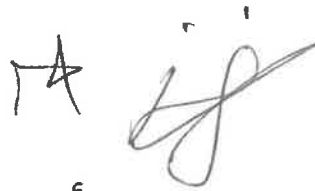
Bu amaçla, iki ülke yetkilileri KKTC'nin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin haklarını savunmayı birbirinden ayrı görmeyerek, dinamik ve sürekli değişen bir yapı arz eden bölge ve dünya ekonomisini dikkate alarak, sektörel bakış açısıyla güçlendirilmiş bir eşgüdümle çalışacak, ekonomik, sosyal, askeri tüm araçları en etkin ve verimli şekilde geliştirmeye ve kullanmaya devam edecektir.

İŞBİRLİĞİ ALANLARI

1. Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti tarafından KKTC'nin güvenliğinin sağlanmasına yönelik faaliyetlere devam edeceğinin önemini belirtirler.
2. Taraflar, KKTC'nin iç güvenliği alanında somut ve etkin ikili işbirlikleri yapacaktır.
3. Taraflar, KKTC'ye yapılan desteklerde etkinlik, etkililik ve verimlilik esaslarını gözeterek, ortak izleme ve değerlendirme mekanizmalarını daha da ileriye taşıyacaktır.
4. Taraflar, KKTC kamu maliyesinde bütçe dengesinin sağlanması ve sürdürülebilir yapıya kavuşturulması, sağlıklı gelir kaynaklarının artırılması ile iç ve dış borçlanma politikalarına yönelik işbirliği yapacaktır.
5. Taraflar, KKTC'nin enerji arz güvenliğinin sağlanması ve yenilenebilir enerjiye erişimin artırılması konusunda birlikte hareket edecektir.
6. Taraflar, KKTC sanayisinin rekabet gücünün geliştirilerek daha yüksek katma değerli üretim kapasitesinin oluşturulmasında gereken adımları atacak ve OSB altyapı yatırımlarına ağırlık verecektir.
7. Taraflar, sanayici, küçük esnaf ve zanaatkarların desteklenmesine yönelik ortak programlar yürütecek ve girişimciliği destekleyecektir.
8. Taraflar, KKTC'deki kurumların insan kaynağını ve teknik altyapısını iyileştirmek için ortak faaliyetler gerçekleştirecekler; aynı amaca yönelik olarak uzun süreli görevlendirmeler yapabileceklerdir.

9. Taraflar, **ulusal istatistik sisteminin** güçlendirilmesi, uluslararası düzeyde karşılaştırılabilir, güncel ve zamanlı istatistik üretiminin gerçekleştirilmesi ve üretilen istatistik sayısının artırılmasına yönelik işbirliğini sürdürecektir.
10. Taraflar, **KKTC** markasının küresel **turizm** pazarında ileriye taşınması için gerekli eylemleri hayata geçirecektir.
11. Taraflar, iki ülke **sağlık sistemlerinin uyumlaştırılmasına**, **KKTC** sağlık altyapısı ve hizmetlerinin geliştirilmesine yönelik **yeni hastane ve sağlık ocaklarının yapılması ile sağlık hizmetlerine erişimin kolaylaştırılmasına öncelik vererek** işbirliğini artıracaktır.
12. Taraflar, okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim alanlarında süregelen işbirliğini, **okulların fiziki ve teknolojik altyapılarına ağırlık vererek** geliştirecek ve güçlendirecektir.
13. Taraflar, **yükseköğretim** kurum ve kuruluşları arasındaki mevcut işbirliğinin güçlendirilerek yükseköğretimde niteliğin, uluslararası tanınırlığın ve denetimin artırılması için gayretlerini birleştirecektir.
14. Taraflar, iki ülke **gençlerinin ve sporcularının** dostluk, arkadaşlık, kardeşlik ve akrabalık duygularının güçlendirilmesi hususunda çalışmalar yapılmasını sağlayacaktır.
15. Taraflar, **ailenin korunması, sosyal hizmetlerin etkinliğinin artırılması**, özel politika gerektiren gruplara (yaşlılar, engelliler, kadınlar, çocuklar ve gençler) yönelik imkanların ve hizmet altyapısının geliştirilmesi konularında yakın işbirliğini artırarak sürdürecektir.
16. Taraflar, **doğal afetlere hazırlık düzeyinin yükseltilmesi ve sivil savunma alanlarında** işbirliğini artıracaktır.
17. Taraflar, **doğal kaynakların korunması** amacıyla katı atık yönetimi, atık su geri kazanımı ve yenilenebilir enerji konularında birlikte hareket edeceklerdir.
18. Taraflar, trafik güvenliği ve konforunu teminen **karayolu ağının geliştirilmesi, limanlarda** sunulan hizmetlerin uluslararası standartlara yükseltilmesi için işbirliği içinde çalışmalarını yürüteceklerdir.
19. Taraflar, mevcut denizaltı fiber optik kablolar üzerinden sunulan hizmetlerin **KKTC** içinde hanelere ve işletmelere götürülmesini teminen **telekomünikasyon alanındaki** işbirliğini geliştireceklerdir.
20. Taraflar, **gıda arz güvenliği** ve güvenliğini sağlama hedefiyle **tarım ürünlerinin** yurtiçi tüketim miktarlarını dikkate alarak toprak ve su kaynaklarının etkin kullanımının sağlanması yoluyla sürdürülebilir tarımsal üretimi teşvik edecek ve tarımsal ihraç ürünlerinin katma değerli hale getirilmesi için işbirliği yapacaklardır.
21. Taraflar, **orman** varlığının geliştirilerek korunması için birlikte hareket edeceklerdir.
22. Taraflar, **KKTC işgücü piyasasının** güçlü, sürdürülebilir ve dirençli hale getirilmesi için gerekli çalışmaları yapacaklardır.
23. Taraflar, **sosyal güvenlik sisteminin** aktüeryal dengesini sağlayacak yasal düzenlemeler yapacak ve idari tedbirler alacaklardır. Kayıt dışı işgücünün kayıt altına alınmasına ilişkin denetim altyapısının güçlendirilmesine yönelik adımlar atacaklardır.
24. Taraflar, **yatırım ortamının iyileştirilmesi** konusunda tecrübe paylaşımını ve işbirliğini sürdürecektir.
25. Taraflar, **e-Devlet ve dijital dönüşüm** alanlarında bilgi ve deneyim paylaşımına devam edecek, daha önce başlatılan projelerin tamamlanmasını ve yeni projelerin geliştirilmesini sağlayacaktır.
26. Taraflar, **suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesine** ilişkin bilgi ve tecrübe paylaşımını devam ettirecektir.
27. Taraflar, **KKTC'de uygulanan teşvik ve desteklerin** verimliliğinin ve etkinliğinin artırılması amacıyla etki değerlendirme sisteminin kurulmasına yönelik işbirliği yapacaktır.

28. Taraflar, **toplu konut projelerinin** hayata geçirilmesi, kırsal kesim bölge altyapılarının tamamlanması konularında işbirliğini geliştirecektir.
29. Taraflar, **KKTC'nin dış temsilinin etkinleştirilmesini ve geliştirilmesini** teminen eşgüdüm içerisinde çalışmalarını sürdürecektir.

A handwritten signature in black ink, followed by a small star symbol.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
1. KAMU MALİYESİ	1.1. Kamu maliyesinde etkinliğin ve sürdürülebilirliğin artırılması	1.1.1. Gelir Vergisi Yasası; vergilemede adalet, eşitlik, belirlilik ve ödeme gücü ilkeleri çerçevesinde gözden geçirilecek ve gerekli düzenlemeler yapılacaktır.	• Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı	• Maliye Bakanlığı	Eylül 2025
		1.1.2. Vergi sistemindeki istisna, muafiyet ve indirimler; ekonomik aktiviteye etkileri ve vergilendirmenin diğer temel ilkeleri gözetilerek vergi tabanının genişletilmesi amacı çerçevesinde gözden geçirilip gerekli değişiklikler yapılacaktır.	• Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı	• Maliye Bakanlığı	Eylül 2025
		1.1.3. Katma Değer Vergisi (KDV) ve Fiyat İstikrar Fonu (FIF) arasındaki tamamlayıcılık, vergi kayıp ve kaçakını önleme amacı da göz önünde bulundurularak aşağıdaki şekilde yeniden tesis edilecektir. - İşlem zinciri üzerinden alınan bir vergi olan KDV'nin işleyiş sistemini bozan, başta %0 oranına tabi olanlar olmak üzere, KDV Oranlar Tüzüğü'nün cetvelleri, son yıllarda yapılan vergi indirimleri de dikkate alınarak mal ve hizmet kalemleri itibarıyla yeniden düzenlenecektir. - Fiyat İstikrar Fonu Yasası tahtında yayımlanan enimmeler ve ilgili diğer düzenlemelerle son yıllarda yapılan oran indirimleri (güncelliğini kaybetmiş maktu FIF tutarları ve sektör payları ile birlikte) gözden geçirilip bunlarda gerekli değişiklikler yapılacaktır.	• Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı	• Maliye Bakanlığı	Haziran 2025

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		1.1.4. Şans oyunlarının vergilendirilmesinde asimetrik bir durum oluşmaması, platformlar arası kaymaların yaşanmaması ve yasa dışı oyunlara yönelimin engellenmesi bakımından, bütünsel bir bakış açısıyla aşağıdaki düzenlemeler birlikte yapılacaktır. - Kumarhanelere (casinolara) ilişkin Şans Oyunları Yasasında düzenlenen yıllık ruhsat ücreti 550 bin Euro'dan 650 bin Euro'ya yükseltilecektir. - Elektronik ortamda oynanan casino, betting ve diğer her türlü şans oyunlarına ilişkin münferit bir Elektronik Şans Oyunları yasal düzenlemesi ile buna paralel diğer düzenlemeler yapılacaktır.	• Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı	• Maliye Bakanlığı	Haziran 2025
		1.1.5. Gelir ve Vergi Dairesi ile Maliye Teftiş ve İnceleme Kurulu'nun teknik, idari ve denetim kapasitesi artırılabilecektir. Risk bazlı vergi denetimine yönelik elektronik sistemin kurulması ve uygulanması sağlanacaktır. Vergi kayıp ve kaçacağına yönelik sektörel ve yaygın denetimlere ağırlık verilecektir.	• Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı	• Maliye Bakanlığı	Haziran 2025
		1.1.6. KKTC Maliye Bakanlığı ve Gelir İdaresi Başkanlığının ortak çalışması ile 2022 yılında yazılım ve donanım olarak kurulumu ve testleri tamamlanan e-fatura uygulamasının bir an önce hayata geçirilmesi için Başbakanlık Genelgesi yayımlanacaktır. Ekonomik aktiviteyi büyük ölçüde kayıt altına almak ve kayıt dışılığı azaltmak üzere, e-fatura sisteminin ilk	• Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı	• Maliye Bakanlığı	Haziran 2025

☆

ij

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		etapta tüm limited şirketler için ve belirli bir tutarın üzerinde ciro ya da bilanço aktif büyüklüğüne sahip olan gerçek kişi mükellefler için zorunlu tutulması sağlanacaktır.			
		1.1.7. Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Sisteminin kurulması kapsamında, hâlihazırda çalışmaları yürütülen KKTC Kamu Mali Yönetim ve Bilişim Altyapısının Güçlendirilmesi Projesinin hayata geçirilmesi bakımından elzem olan 41/2019 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Yasası'ndaki düzenlemelerin yapılması sağlanacak ve Harcama Belgeleri Tüzüğü, Ön Ödeme Usul ve Esasları Tüzüğü, Muhasebe Tüzüğü ile konuya ilişkin Başbakanlık Genelgesi yayımlanacaktır. Bu amaçla, pilot uygulamalarla birlikte güncel uygulama kılavuzları hazırlanacak ve gerekli kurumsal eğitimler tamamlanacaktır.	• Hazine ve Maliye Bakanlığı, Muhasebat Genel Müdürlüğü	• Maliye Bakanlığı	Haziran 2025
		1.1.8. Artan faiz oranlarının, bütçe dengeleri ile kamu borç stokunu olumsuz etkilememesi ve kamu maliyesinde sürdürülebilirliği teminen; tahakkuk edecek cari faizlerin yılı bütçelerine ödenek konularak bu borçların ödenmesine yönelik gerekli yasal ve idari düzenlemeler yapılacaktır.	• Hazine ve Maliye Bakanlığı, Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğü	• Başbakanlık(S) • Maliye Bakanlığı • İlgili Kurum ve Kuruluşların Bağlı Olduğu Bakanlıklar • KKTC Merkez Bankası	Haziran 2025

✓

[Signature]

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

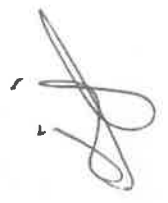
REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		1.1.9. Merkezi İhale Komisyonu kararlarının idari aşamada denetimini yapan Rekabet Kurulu'nun uyumsuzluk konuları dışında re'sen tam hukukilik denetimine girmesini önleyecek ve Kurulun sadece şikayet dilekçesi kapsamıyla sınırlı inceleme yapmasını sağlayacak yasal düzenleme yapılacaktır. 1.1.10. Merkezi İhale Komisyonu tarafından yapılan ihale ilanlarında keşif bedelinin (yaklaşık maliyetin) açıklanması uygulamasını sona erdirecek yasal düzenleme yapılacaktır. 1.1.11. İnşaat türlerine göre m² birim fiyatlarının ve inşaat, mekanik tesisat ve elektrik tesisatı işlerine ait birim fiyatların, birim fiyat analizleri esas alınarak hesaplanmasını sağlayacak birim fiyat sisteminin kurulması ve düşmeye başlayan enflasyon trendi göz önünde bulundurularak, birim fiyatların 6 aylık dönemler halinde güncellenmesini sağlayacak hukuki düzenlemeler yapılacaktır.	• Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı • Maliye Bakanlığı • Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı • Rekabet Kurulu		Aralık 2025
		1.1.12. Rekabet eşitsizliğini gidermek amacıyla, Yükseköğretim Kurumları Mali Düzenleme Yasasında ve ilgili diğer yasalarda değişikliğe gidilerek bazı yükseköğretim kurumlarına sağlanan; gelir vergisi, kurumlar vergisi, katma değer vergisi, fiyat istikrar fonu, gümrük vergisi, tapu harcı, damga vergisi, emlak vergisi ile diğer her türlü vergi, resim, harç ve fonlardaki mevcut teşvik, muafiyet, istisna ve indirimler gözden geçirilecek; yükseköğretim kurumlarına belli bir ölçekten ve/veya yıldan sonra teşvik, muafiyet, istisna ve indirim uygulanmamasına	• Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı • Maliye Bakanlığı		Eylül 2025

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		yönelik düzenlemeler yapılarak daimi muafiyet uygulamalarına son verilecektir. Bu sektöre sağlanan diğer her türlü vergi, fon, harç ve mali kolaylıklar için de aynı çerçevede ve yatay eşitlik ilkesine uygun düzenlemeler yapılacaktır.			
		1.1.13. Gelir ve Vergi Dairesi ile Sosyal Sigortalar Dairesine verilecek beyannameler tek tip hale getirilecektir.	• Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı	• Maliye Bakanlığı	Eylül 2025
		1.1.14. 38/1997 sayılı Para ve Kambiyo Yasa Tasarısında değişiklik yapılarak döviz büroları ve kuyumcuların merkez ve şubelerinden alınan lisans bedellerinde artışa gidilecek, döviz büroları ile kuyumcuların yasal yükümlülüklerini zamanında yerine getirmelerini sağlamak amacıyla idari para cezası kuralları ihdas edilecek ve denetim mekanizmasının güçlendirilmesi sağlanacaktır.	• Ticaret Bakanlığı (S) • Hazine ve Maliye Bakanlığı, Finansal Piyasalar ve Kambiyo Genel Müdürlüğü	• Maliye Bakanlığı	Haziran 2025
		1.1.15. 60/2010 sayılı Sigorta Hizmetleri Düzenleme ve Denetim Yasasında yer alan yıllık lisans bedellerinde artışa gidilecektir.	• Hazine ve Maliye Bakanlığı, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu	• Maliye Bakanlığı	Eylül 2025
		1.1.16. Sigorta şirketlerince, kara sınır kapılarından Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne araçları ile fiilen geçiş yapmak suretiyle gelen ziyaretçilerin araçları için düzenlenen her bir Motorlu Araçlar Üçüncü Şahıs Sigorta poliçesi karşılığında	• Hazine ve Maliye Bakanlığı, Sigortacılık ve Özel Emeklilik	• Maliye Bakanlığı	Haziran 2025

A

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		taahsil ettiğı tutarın %5'i oranında seyrüsefer harcı alınarak bütçeye gelir kaydedilmesine imkan veren yasal düzenleme yapılacaktır. 1.1.17. Kara ve deniz sınır kapılarından gelen ziyaretçi araçları için ilgili mevzuat çerçevesinde bu kapılarda sigorta yapma ruhsat ve lisansına sahip sigorta şirketlerinin poliçe prim gelirleri, reasürans giderleri ve hasar ödemelerine yönelik durum tespiti ve analizi yapılacak ve bir rapor şeklinde sonuçlar kamuya açıklanacaktır. Bu şirketlerin ruhsat ve lisans hakkına istinaden sahip oldukları sigortalama imtiyazlarının kısmen veya tamamen devrinden ve/veya aynı kişilerin akraba ya da çalışanlarının eskiden sahip olmak, yeni kurmak veya yönetim ve/veya denetiminde bulunmak suretiyle doğrudan ya da dolaylı olarak kontrol ettikleri sigorta şirketlerinin ruhsatlandırılmasından mütevellit tekelleşme durumunun giderilmesine yönelik gerekli mevzuat ve uygulama adımları atılacaktır.	Düzenleme ve Denetleme Kurumu • Hazine ve Maliye Bakanlığı, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu	• Maliye Bakanlığı	Haziran 2025
		1.1.18. Belli meslek mensuplarının tahsilat ve ödemeleri ile işletmelerin çalışanlara yapacağı ücret ve ücret nitelikli ödemelerin bankacılık sistemi üzerinden yapılmasına yönelik 03/01/2025 tarihinde Meclise sunulan ve 22/1992 Sayılı yasanın 21'inci maddesinde değişiklik yapan İş (Değişiklik) Yasa Tasarısı'nın ivedilikle yasalaşması bankacılık sistemi üzerinden	• Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı	• Maliye Bakanlığı (S) • Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	Haziran 2025

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

Ek-2

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		yapılacak ödemelerde işletmelerin asgari işçi sayısının 3 olarak belirlenmesi sağlanacaktır.			
		1.1.19. Gecikme faizi, gecikme zammı ve tecil faizi oranları piyasa mevduat faiz oranları gözetilerek güncel tutulacaktır. Bu kapsamda halihazırda %23 olan tecil faiz oranı ivedilikle güncellenecektir.	• Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı	• Maliye Bakanlığı	Haziran 2025
		1.1.20. Yürürlüğe giren Muhasebe, Denetim ve Meslek Yasası ile Tasdik Memurları Yasasında belirtilen aşağıdaki düzenlemelerin ivedilikle hayata geçirilmesi sağlanacaktır; - Yetkili Muhasip, Yetkili Muhasip – Denetçi Meslek Usul ve Esasları Tüzüğü ve Mesleki Tazminat Sigortası Tüzüğü hazırlanacak, - Yetkili Muhasipler ve Yetkili Muhasip - Denetçiler Enstitüsü faaliyete geçirilecek ve - Mesleki Sicil Kayıtları ve Kalite Güvence Birimleri tesis edilecektir.	• Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı	• Maliye Bakanlığı	Haziran 2025
		1.1.21. Kalkınma Bankasının tahsili gecikmiş alacak oranının azaltılması sağlanacak; bankanın ipotek koyduğu taşınmazlar için yasal takip süreçleri tamamlanacak, yasal takip sonucu mahkeme emri ile satış kararı alınanların satışı ivedilikle sonuçlandırılacak, takipteki banka alacaklarına yönelik teminat	• Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu	• Başbakan Yardımcılığı, Turizm, Gençlik, Kültür ve Çevre Bakanlığı	Haziran 2025

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

605

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		değerini düşürecek nitelikte kararlar alınmasını engelleyecek düzenlemeler yapılacaktır. 1.1.22. Kalkınma Bankasının Bankacılık Yasasına tabi tutulması sağlanacaktır.			
		1.1.23. Suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerinin aklanmasının önlenmesine yönelik idari ve teknik kapasite artırılacak, bilgi ve tecrübe paylaşımına devam edilecektir.	• Hazine ve Maliye Bakanlığı, MASAK	• Maliye Bakanlığı	Aralık 2025
		2.1.1. Tüm bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının mevzuatlarının e-Devlet sistemine uyumunu sağlamak için gereken tüm yasal ve idari düzenlemeler, 76/2023 sayılı Dijital Dönüşüm ve e-Devlet Kurumu Yasasının geçici birinci maddesi uyarınca Başbakanlık Dijital Dönüşüm ve e-Devlet Kurumu ile teknik ve hukuki düzeyde koordineli şekilde çalışılarak ivedilikle tamamlanacaktır.			
2. KAMU YÖNETİMİ	2.1. Dijital dönüşümün sağlanması	2.1.2. e-Devlet kapsamında sunulan hizmetlerin sayısı artırılarak e-Devlet Kapısının vatandaş tarafından kullanımının yaygınlaştırılması sağlanacak ve e-Devlet Kapısı mobil uygulaması hayata geçirilecektir.	• Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi	• Başbakanlık	Haziran 2025
		2.1.3. Belediyeler Yasası ile Köy ve İhtiyar Heyeti Yasası güncellenerek, belediyelere Mekanal Adres Kayıt Sisteminin (MAKS) kullanımı; sisteme kapı numarası, yol ve tabela isimleri ile adreslerde mükim kişilerin bilgilerinin belli bir süre içinde girilmesinin sağlanması ve bu verilerin güncel tutulması zorunluluğu getirilecek, başta Adres Kayıt Sistemi (e-Nüfus)			

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		olmak üzere MAKİS'in diğery e-Devlet sistemleriyle entegre olması ivedilikle sağlanacaktır. 2.1.4. Dijital Dönüşüm ve Elektronik Devlet İdaresi Yasasının uygulanması sağlanacaktır.			
2.2. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Ulusal Coğrafi Veri Altyapısının (KKTC-UCVA) Kurulmasına İlişkin Protokol'ün öncelikle birinci etabına ilişkin; birincil mevzuat düzenlemeleri hazırlanacak, KKTC bünyesinde Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) ile ilgili kurumsal düzenlemeler yapılacaktır, ülkenin coğrafi veri envanteri çıkarılarak gerçek (true) ortofotolarının üretimi ve 3 boyutlu dijital ikiz çalışmaları yapılacaktır.	2.2. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Ulusal Coğrafi Veri Altyapısının (KKTC-UCVA) Kurulması	2.2.1. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Ulusal Coğrafi Veri Altyapısının (KKTC-UCVA) Kurulmasına İlişkin Protokol'ün öncelikle birinci etabına ilişkin; birincil mevzuat düzenlemeleri hazırlanacak, KKTC bünyesinde Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) ile ilgili kurumsal düzenlemeler yapılacaktır, ülkenin coğrafi veri envanteri çıkarılarak gerçek (true) ortofotolarının üretimi ve 3 boyutlu dijital ikiz çalışmaları yapılacaktır.	• Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı	• Başkan Yardımcılığı, Turizm, Kültür, Gençlik ve Çevre Bakanlığı	Aralık 2025
2.3. Tapu ve kadastro altyapısının güçlendirilmesi	2.3.1. Tapu ve Kadastro Dairesi Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları Yasasında değişikliğe gidilerek Dairenin; merkez ve kaza amirliklerinin organizasyon yapısı ülkenin ihtiyaçlarına göre güncellenecek ve kurumsal kapasitesini artırıcı düzenlemeler yapılacaktır. 2.3.2. Tapu ve Kadastro Bilgi Sistemi ile Taşınmaz Değer Bilgi Sistemi güncellenerek tapu ve kadastro hizmetleri paydaşlar ve vatandaş yönü ile bütünsel olarak yönetilecek, işlemler bürokrasiden arındırılacak, taşınmaz değerlerinin alım satım değerine yakınsaması sağlanacaktır.	2.3.1. Tapu ve Kadastro Dairesi Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları Yasasında değişikliğe gidilerek Dairenin; merkez ve kaza amirliklerinin organizasyon yapısı ülkenin ihtiyaçlarına göre güncellenecek ve kurumsal kapasitesini artırıcı düzenlemeler yapılacaktır. 2.3.2. Tapu ve Kadastro Bilgi Sistemi ile Taşınmaz Değer Bilgi Sistemi güncellenerek tapu ve kadastro hizmetleri paydaşlar ve vatandaş yönü ile bütünsel olarak yönetilecek, işlemler bürokrasiden arındırılacak, taşınmaz değerlerinin alım satım değerine yakınsaması sağlanacaktır.	• Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı	• İçişleri Bakanlığı	Eylül 2025

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
	2.4. Kişisel verilerini koruma kurulunun altyapısının güçlendirilmesi	2.4.1. Kişisel Verilerin Korunması Yasası ihtiyaçlar çerçevesinde güncellenecek, yasa kapsamında tüzükler çıkarılacak ve Kurulun kurumsal kapasitesi artırılacaktır.	• Kişisel Verileri Koruma Kurumu	• Kişisel Verileri Koruma Kurulu	Haziran 2025
3. İSTATİSTİK ALTYAPISININ GELİŞTİRİLMESİ	3.1. Kurumların istatistik üretme altyapılarının güçlendirilmesi, mevcut istatistiklerin geliştirilmesi ve yeni istatistiklerin sayısının artırılması	3.1.1. KKTC İstatistik Kurumu'nun her alanda ihtiyaç duyduğu verileri elde etmesinin önündeki yasal ve idari engeller kaldırılacak, gerekli düzenlemeler yapılarak KKTC'de istatistik üretme kapasitesinin artırılması sağlanacaktır. 3.1.2. Oluşturulacak Resmi İstatistik Programı kapsamında istatistiklerin frekansı artırılacak, içerikleri geliştirilecek ve yeni istatistiklerin üretilmesi sağlanacaktır. Etkin ve detaylı analizlerin yapılabilmesi için veri tabanlarına ve yazılımlara dayanan yeni bir veri giriş programı kurulacaktır. 3.1.3. TÜFE hesaplamalarının gerçekçi ve sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi için; kalite düzeltme yöntemlerini içeren yapı etkin bir biçimde kullanılacak, metodolojiye uygun olmayan fiyat ve kira derleme süreçleri sonlandırılacak, TÜFE sepetinde yer alan ürünlerin ayrıntılı madde tanımları netleştirilecek, ölçü birimleri ve fiyat tutarlılık çalışmaları tamamlanacak, fiyat veri girişlerinin her ay aksamamasının yapıldığı kontrol edilecek, madde tanımlarına uygun olmayan ürün ikameleri yapılmayacak, bazı ürün gruplarında mevsimsel olarak	• Türkiye İstatistik Kurumu	• Başbakanlık • KKTC İstatistik Kurumu(S)	Haziran 2025

14

1

[Signature]

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
4. TURİZM	4.1. Avrupa'da "North Cyprus, Visitncy" Türkiye'de "Ada Kibris" markasının tanıtımında etkin kullanılması, turizm sektöründe yerel ürün kullanımı ve müzelerin ziyarete açık hale getirilmesi	yaşanabilen fiyat değişimlerinin hesaplamalara yansıtılması sağlanacaktır. 2025 temel yıllık endeksin kurulmasına yönelik Hanehalkı Bütçe Anketi başlangıcına kadar işyeri örnekleri, madde sepeti ve tanımlarına ilişkin çalışmalar tamamlanacaktır.			
		4.1.1. Hazırlanacak olan Turizm Master Planı çerçevesinde yeni turizm bölgesi ya da bölgeleri belirlenecektir. Yeni ve mevcut turizm bölgelerindeki turizm arazilerinin belirlenmiş kurallar çerçevesinde yatırımlara tahsis edilmesi sağlanacaktır. Yatırımların sözleşmede belirlenen tarihler içerisinde ve sözleşmeye uygun hayata geçirilmemesi durumunda arazi tahsisi kendiliğinden iptal edilecektir. Tahsis edilen araziler hiçbir şekilde başkasına devredilemeyecektir. 4.1.2. Turizm Geliştirme ve Tanıtma Fonu kaynaklarıyla Avrupa'da "North Cyprus, Visitncy" Türkiye'de "Ada Kibris" markası altında etkin tanıtım faaliyetleri gerçekleştirilecek ve markaların küresel turizm pazarında ileriye taşınması için Türkiye Cumhuriyeti ile ortak çalışmalar yapılacaktır. 4.1.3. Turizmin diğer sektörlerle olan katkısını artıracak politikalar geliştirilecektir. 4.1.4. Müze ve ören yerlerinin modern işletmecilik tekniklerine uygun yönetilmesi için stratejik tasarım yapılması ve gereken	• Kültür ve Turizm Bakanlığı	• Başbakan Yardımcılığı, Turizm, Kültür, Gençlik ve Çevre Bakanlığı	Haziran 2025

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		yasal altyapının oluşturulması, kamu-özel sektör işbirliklerinin geliştirilmesi sağlanacaktır. 4.1.5. Müze ve öğren yerlerinin hafta sonları da hizmet vermesi sağlanacaktır.			
5. KÜLTÜR	5.1. Kültürel Mirasın Korunması	5.1.1. Kıbrıs'taki vakıf eserleri başta olmak üzere taşınmaz kültür mirasının korunmasına yönelik tespit ve envanter çalışmaları yapılacak ve elde edilen veriler dijital ortama aktarılacaktır.	• Kültür ve Turizm Bakanlığı	• Başbakanlık Kıbrıs Vakıflar İdaresi (S) • Başbakan Yardımcılığı • Turizm, Gençlik, Kültür ve Çevre Bakanlığı, • Devlet Planlama Örgütü	Haziran 2025
6. TARIM	6.1. Tarım sektörü desteklerinin gıda arz güvenliği ve gıda güvenliliğini rekabetçi şartlarda sağlayan bir yapıya kavuşturulması	6.1.1. Tarımsal destekler ve politikalar aşağıdaki ilkeler dikkate alınarak yeniden düzenlenecektir. - Temel geçim kaynağı tarımsal üretim olanlara pozitif ayrımcılık sağlanacaktır. - Gıda arz güvenliği açısından öne çıkan sektörlerle öncelik verilecektir. - Gıda güvenliliği desteklenecektir. - Kırsal kalkınma desteklenecektir.	• Tarım ve Orman Bakanlığı	• Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı	Aralık 2025

1

14

14

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		- Hellim üretiminde "Coğrafi Tescil" şartlarını sağlayacak üretim desteklenecektir. - Karşılaştırmalı üstünlüğe sahip bazı tarımsal ürünlerin (enginar, keçiyoynuzu, patates, narenciye ve diğer ürünler) ileri işlenmesi desteklenecektir. - Turizm sektörünün gıda ve tarımsal ürün ihtiyaçlarının yerli üreticilerden karşılanması desteklenecektir. - Tarımsal üretim ve pazarlamada kooperatifçilik desteklenecektir. - Tarımsal girişimcilik desteklenecektir. - Desteklerin önceden açıklanması, desteklerin zamanında gerçekleştirilmesi ve destekleme ödemelerinde bütçe sınırlarının aşılması sağlanacaktır.			
6.2. Tarım sektöründe faaliyet gösteren KİT, Kurum ve İşiraklerin yeniden yapılandırılması	6.2.1. Tarım ve tarıma dayalı sektörlerde faaliyet gösteren KİT, kurum ve işirakler, piyasa düzenleyici rollerini yerine getirebilecek şekilde yeniden yapılandırılacaktır. Yeniden yapılandırılmada KİT, kurum ve işiraklerin, görev zararı yapması mevzuatlarınca engellenecek, bu işlemler tekeli yapılarından uzaklaştırılacak ve özleştirilecektir.		• Tarım ve Orman Bakanlığı(S) • Hazine ve Maliye Bakanlığı	• Maliye Bakanlığı(S) • Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı	Aralık 2025
6.3. Eğitim faaliyetlerinin yürütülmesi	6.3.1. Üretici, ziraat mühendisi, tarım teknisyen ve teknikerlerine yönelik eğitim programları düzenli hale getirilecektir. Eğitim programları kapsamında Türkiye Cumhuriyeti kurum ve kuruluşları ile işbirliği yapılacaktır.		• Tarım ve Orman Bakanlığı	• Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı	Aralık 2025

A

ij

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

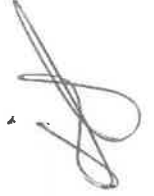
REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
	6.4. Tarımsal istatistik altyapısının güçlendirilmesi	6.4.1. Tarımsal destek politikalarının sağlıklı yürütülebilmesini teminen, e-Devlet kapsamında Entegre Tarım Bilgi Sistemleri oluşturulacaktır.	• Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi (S) • Tarım ve Orman Bakanlığı	• Başbakanlık(S) • Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı	Aralık 2025
	7.1. Liman ekosisteminin güçlendirilmesi	7.1.1. Mevcut limanlar rehabilite edilerek daha verimli işletilmesi sağlanacak, limanlar rekabetçi bir yapıya kavuşturulacaktır. 7.1.2. Gazimağusa yük limanının işletme hakkının devrine yönelik hukuki ve idari altyapı oluşturulacaktır. 7.1.3. Yeni bir yük limanı inşasına yönelik çalışmalara başlanacaktır.	• Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı • Hazine ve Maliye Bakanlığı, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı(S)	• Maliye Bakanlığı(S) • Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı	Haziran 2025
7. ULAŞTIRMA	7.2. Denizyolu güvenliğinin artırılması	7.2.1. Denizyollarındaki ulaşımın izlenmesine yönelik altyapı çalışmaları tamamlanacaktır.	• Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı	• Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı	Eylül 2025
	7.3. Araç muayene altyapısının oluşturulması	7.3.1. "KKTC Sınırları İçerisinde Motorlu Kara Araçları Muayene İstasyonları Kurulması ve İşletilmesi, Karayolu Ulaşım Sisteminin Geliştirilmesi ve Kara Trafik Güvenliğine Katkı Sağlanması Yönelik Projelerin Yürütülmesi Hakkında Protokol"ün yürürlüğe girmesi sağlanacaktır.	• Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	• Maliye Bakanlığı(S) • Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı	Eylül 2025
8. SAĞLIK	8.1. Sağlık hizmet sunumunun yaygınlaştırılması ve kalitesinin yükseltilmesi	8.1.1. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sağlık altyapısı ve hizmetlerinin geliştirilmesi için mevcut hastane ve sağlık ocaklarının tamir ve tadilatı yapılacak, yeni hastane ve sağlık	• Sağlık Bakanlığı	• Sağlık Bakanlığı	Aralık 2025

Handwritten signature and initials.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		ocakları inşa edilecek ve sağlık hizmetlerine erişim kolaylaştırılacaktır.			
	8.2. Sağlıkta yapısal dönüşümün sağlanması	8.2.1. Sağlıkta yapısal dönüşüm eylem planı hazırlanması ve hayata geçirilmesine yönelik 20 Ekim 2023 tarihli "Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Arasında 2023-2025 Yıllarında İş Birliğine Dair Eylem Planı"nda bulunan faaliyetlerin gerçekleştirilmesi sağlanacaktır. 8.2.2. Genel sağlık sigortası için Sosyal Güvenlik Yasası'nda, Sosyal Sigortalar Dairesi Yasası'nda ve ilgili diğer mevzuatta değişiklik yapılacaktır.	• Sağlık Bakanlığı	• Sağlık Bakanlığı	Aralık 2025
			• Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (S) • Sağlık Bakanlığı (S) • Sağlık Bakanlığı	• Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (S) • Sağlık Bakanlığı • Maliye Bakanlığı	Eylül 2025
9. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK	9.1. Emeklilik Sisteminin orta ve uzun vadede aktüeryal görünüme ilişkin çalışma yapılması ve aktüeryal dengenin güçlendirilmesi	9.1.1. Emeklilik sisteminin 5 ve 10 yıllık aktüeryal dengeleri ve sistem uygulaması gözden geçirilecektir. 9.1.2. Emeklilik sisteminin aktüeryal sürdürülebilirliğinin sağlanması için gerekli tedbirler alınacaktır.	• Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (S) • Sağlık Bakanlığı • Maliye Bakanlığı	• Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (S) • Maliye Bakanlığı	Eylül 2025

★

Ek-2

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
10. ENERJİ	10.1. Enerji arz güvenliğinin sağlanması	10.1.1. Enerji arz güvenliğinin sağlanması, kurum bütçesinin yatırım ihtiyacını da gözetenek gerçekçi bir şekilde oluşturulması ve sürdürülebilir bir kurumsal yapının tesisi amaçları doğrultusunda KIB-TEK'in kurumsal karar alma mekanizmaları gözden geçirilecektir. Bu çerçevede Kurumun maliyetinin altında satış yapmaması için gerekli tedbirler alınacaktır. Buna göre, elektrik satış fiyatlarının görev zararı olmayacak şekilde zamanında güncellenmesi sağlanacaktır. 10.1.2. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti enerji arz güvenliğinin sağlanması amacı ile Türkiye'den Elektrik Temin Edilmesi Projesi'nin hayata geçirilmesi için gerekli hukuki ve teknik çalışmalara devam edilecektir. 10.1.3. Elektrikli Araçlar Yasasının yürürlüğe girmesi sağlanacaktır.	• Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	• Başbakanlık	Aralık 2025
	10.2. Enerji Sektöründe kurumsal yapının güçlendirilmesi	10.2.1. Enerji Dairesi Yasasının yürürlüğe girmesi sağlanacaktır. 10.2.2. Enerji Üst Kurul Yasasının yürürlüğe girmesi sağlanacaktır. 10.2.3. Enerji Verimliliği Yasasının yürürlüğe girmesi sağlanacaktır.	• Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	• Ekonomi ve Enerji Bakanlığı	Aralık 2025
	11.1. Yerli üretimin desteklenmesi ve ticaretin düzenlenmesi	11.1.1. Yerli Mali Yasasının yürürlüğe girmesi sağlanacaktır. 11.1.2. e-Ticaret Yasasının yürürlüğe girmesi sağlanacaktır.	• Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (S) • Ticaret Bakanlığı	• Ekonomi ve Enerji Bakanlığı	Haziran 2025

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
12. ÇEVRE		11.1.3. Hal Yasasının gereği olan hallerin kurulmasına yönelik somut adımların ivedilikle atılması ve yasanın işlerlik kazanması sağlanacaktır.			
	12.1. Sürdürülebilir katı atık yönetiminin atık yönetiminin sağlanması	12.1.1. KKTC'de bütünleşik katı atık yönetiminin bileşenleri olan atık önleme, atık azaltımı, yeniden kullanım, geri dönüşüm, geri kazanım, enerji geri kazanımı ve bertarafı silsilesine uygun yöntem, teknoloji ve yönetim planlarının uygulanması sağlanacaktır. Türkiye'deki sıfır atık ve diğer iyi uygulama örnekleri KKTC'de hayata geçirilecektir. 12.1.2. Güngör Düzenli Depolama Tesisindeki mevcut vahşi depolamaya son verilecek, tesisin teknik eksiklikleri, altyapı sorunları ve işletmeden kaynaklı sorunları giderilecektir.	• Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı	• Başbakan Yardımcılığı, Turizm, Kültür, Gençlik ve Çevre Bakanlığı	Eylül 2025
	13.1. Okul altyapısının güçlendirilmesi	13.1.1. Okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarının fiziki ve teknolojik altyapıları geliştirilecek ve güçlendirilecektir.	• Milli Eğitim Bakanlığı	• Milli Eğitim Bakanlığı	Eylül 2025
13. EĞİTİM	13.2. Yükseköğretimin kalitesinin artırılması	13.2.1. Yükseköğretim Kurumu (YÖK) ile Yükseköğretim Planlama, Denetleme, Akreditasyon ve Koordinasyon Kurulu (YÖDAK)'nın kurumsal işbirliği artırılarak, Yükseköğretim Bilgi Sistemi (YÖKSİS)'nde YÖDAK'ın tüm yükseköğretim kurumlarının öğrenci, öğretim üyesi, öğretim görevlisi verilerinin girişine imkan sağlayan bağımsız, ayrı bir alan oluşturulacak; veri girişleri tamamlanacak, bu sayede doğrulama koduyla, mezun ve mevcut öğrenci bilgilerinin kontrol edilmesi sağlanacaktır.	• YÖK	• YÖDAK	Haziran 2025

Ek-2

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		13.2.2. Yükseköğretimde niteliğin, uluslararası akreditasyon ve tanınırlığın artırılması sağlanacaktır.			
	13.3. Mesleki teknik eğitimin ve hayat boyu öğrenmenin geliştirilmesi	13.3.1. Mesleki ve teknik öğretimde kalifiye eleman yetiştirmeye yönelik alan ve dal programlaması güncellenecek, sektör temsilcileri ile küresel ve bölgesel fırsatlar gözetilerek dönüşüm ve istihdam planlaması yapılacaktır.	• Milli Eğitim Bakanlığı	• Milli Eğitim Bakanlığı	Eylül 2025
14. AİLE VE SOSYAL HİZMETLER	14.1. Kadınların ekonomiye katılımının ve kadın girişimciliğinin teşvik edilmesi	14.1.1. Kırsal kesimden başlanarak, kadınların ürettiği ürünlerin ekonomik kazanca dönüştürülmesine yönelik üretim, satış ve eğitim desteği verilecek ve kadın girişimciliği teşvik edilecektir. Bu amaçla kadın kooperatiflerinin etkinliğinin artırılması, ulusal ve yurtdışı pazarlara erişimlerinin kolaylaştırılması sağlanacaktır.	• Ticaret Bakanlığı (S) • Tarım ve Orman Bakanlığı	• Başbakanlık, Kıbrıs Türk Yatırım Geliştirme Ajansı(S)	Eylül 2025
15. TEŞVİKLER	15.1. Teşvik sisteminin yeniden yapılandırılması	15.1.1. Teşvik ve desteklerde etki analizi yapılacak, teşvik fonksiyonundan beklenen faydayı sağlamayanlar kaldırılacak, mükerrem teşvik uygulamaları önlenecek, sektörlere yönelik teşviklerin yatay eşitlik ilkesine uygun olarak yeniden belirlenmesi sağlanacak ve teşvik sistemi fayda-maliyet analizi yapılarak gözden geçirilecek, teşvik ve destekler belli bir ölçek büyüklüğüne ulaşmaya kadar ve/veya belli bir zamana kadar geçerli olacak, daimi teşvik ve destek uygulamalarına son	• Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı	• Başbakanlık, DPÖ (S) • Maliye Bakanlığı	Haziran 2025

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE BELGESİ EYLEM PLANI

REFORM ALANI	REFORM KONUSU	EYLEM	TÜRKİYE SORUMLU KURUM	KKTC SORUMLU KURUM	SON TARİH
		verilecektir. Teşvik ve desteklerin tek bir kurumdan izlenmesine yönelik elektronik bir izleme sistemi kurulacaktır.			
16. YEREL YÖNETİMLER	16.1. Yerel yönetimlerin öz gelirlerinin artırılması ve yatırım potansiyelinin güçlendirilmesi	16.1.1. Yerel yönetimlerin öz gelirlerinin tahsilinde yaşanan olumsuzlukların giderilmesi ve öz gelirlerinin artırılmasına ilişkin mevzuat gözden geçirilecek, gerekli düzenlemeler yapılacaktır. 16.1.2. Her yerel yönetim, kendi bölgesindeki nüfus artış eğilimini gözетerek, orta ve uzun vadeli altyapı yatırım projeksiyonlarını yapıp buna göre hesaplanan yatırım ihtiyacı için gerekli kaynağın yarısını kendi öz gelirlerinden karşılamak için gerekli tedbirleri alacaktır. 16.1.3. Belediyelerde şeffaflık ve hesap verilebilirliği artırmak amacıyla gelir-gider, borçlanma ve personel durumlarını gösteren standart ve sürekli güncellenen internet siteleri kurulması sağlanacaktır. 16.1.4. Belediyelerin yeni borçlanmaları ile mevcut borçlarının yenilenmesi ve yapılandırılmasına yönelik süreçlerin Borç Yönetim Komitesi ile koordineli bir şekilde gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.	- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (S) - Türkiye Belediyeler Birliği	- İçişleri Bakanlığı(S) - Maliye Bakanlığı - Kıbrıs Türk Belediyeler Birliği	Aralık 2025

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NCE 2025 YILINDA
KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE YAPILMASI PLANLANAN YARDIMLAR
(GENEL İCMAL)**

AÇIKLAMALAR	2024 YILI ANLAŞMASINDAN DEVREDEN					2025			TOPLAM
	KKTC'deki		Türkiye'deki		TOPLAM	BÜTÇE ÖDENEĞİ	TAHAKKUK EDEN GERİ DÖNÜŞ*		
	AÇIK AVANS	NAKİT (20 Mart 2025 gün sonu itibarıyla kalan)	AÇIK AVANS	BÜTÇE ÖDENEĞİ					
HİBE	50.687,00	115.331.685,06	0,00	2.193.380.374,83	2.308.762.746,89	16.600.000.000,00	91.237.253,11	19.000.000.000,00	
Savunma Ödenekleri	0,00	74.712.541,46	0,00	25.287.458,54	100.000.000,00	6.500.000.000,00	0,00	6.500.000.000,00	
Altyapı ve Reel Sektör Projeleri	50.687,00	28.535.250,96	0,00	2.060.176.808,93	2.088.762.746,89	9.600.000.000,00	91.237.253,11	11.780.000.000,00	
Altyapı Lefkoşa	50.687,00	13.023.252,77		1.265.926.060,23	1.279.000.000,00	1.424.000.000,00		2.703.000.000,00	
Altyapı Ankara		919.076,56	0,00	734.080.923,44	735.000.000,00	7.612.000.000,00		8.347.000.000,00	
Reel Sektör Lefkoşa		14.592.921,63		25.169.825,26	39.762.746,89	241.000.000,00	91.237.253,11	372.000.000,00	
Reel Sektör Ankara		0,00	0,00	35.000.000,00	35.000.000,00	323.000.000,00		358.000.000,00	
Faaliyet Ödenekleri	0,00	12.083.892,64	0,00	107.916.107,36	120.000.000,00	500.000.000,00	0,00	620.000.000,00	
Altyapı Faaliyet		12.077.932,74		106.922.067,26	119.000.000,00	444.000.000,00		563.000.000,00	
Reel Sektör Faaliyet		5.959,90		994.040,10	1.000.000,00	56.000.000,00		57.000.000,00	
KREDİ	0,00	39.511.557,39	0,00	60.488.442,61	100.000.000,00	1.900.000.000,00	0,00	2.000.000.000,00	
Kamu Sektörü (Cari Bütçe Açığna Katkı)	0,00	9.091.115,86	0,00	40.908.884,14	50.000.000,00	450.000.000,00	0,00	500.000.000,00	
Kamu Sektörü (Diğer)	0,00	30.420.441,53	0,00	19.579.558,47	50.000.000,00	1.000.000.000,00	0,00	1.050.000.000,00	
Reform Destekleme Ödenegi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	450.000.000,00	0,00	450.000.000,00	
TOPLAM	50.687,00	154.843.242,45	0,00	2.253.868.817,44	2.408.762.746,89	18.500.000.000,00	91.237.253,11	21.000.000.000,00	

* Geri Dönüş Hesaplarından 2024 yılından devreden 91.237.253,11-TL tutar "Tahakkuk Eden Geri Dönüş" verisine dahil olup, hesapta bulunan ABD Doları ve İngiliz Sterlini 19 Mart 2025 KKTC Merkez Bankası kuru ile hesaplanarak Bütçe Ödenegine ilave edilmiştir.

A *[Signature]*

İKTİSADİ VE MALİ İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI USUL VE ESASLARI

Amaç ve Kapsam

Madde 1 – (1) Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin iktisadi, idari, mali ve sosyal kalkınmasına katkı sağlamak amacıyla aşağıda belirtilen politika alanlarındaki kredi ve hibe nitelikli yardımları uygulamak hususunda mutabık kalınmıştır:

- a) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kamu kurum ve kuruluşlarının kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi ve dijital dönüşümünün tamamlanması,
- b) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bütçe açığının giderilmesi,
- c) Savunma sektörünün sürdürülebilirliğinin sağlanması,
- d) Ekonomi, sanayi ve ticaretin geliştirilmesi,
- e) Çevrenin korunması ve kültür ve turizmin geliştirilmesi,
- f) Sivil toplumun desteklenmesi,
- g) İstihdam, sağlık, sosyal politikalar ve eğitimin geliştirilmesi,
- h) Ulaştırma ve enerji altyapısının geliştirilmesi,
- i) Tarım ve kırsal kalkınmanın geliştirilmesi,
- j) İstatistik, bilişim ve teknoloji altyapısının geliştirilmesi.

(2) 2025 yılında Türkiye Cumhuriyeti tarafından ayrılan hibe ve kredi nitelikli yardımların dağılımı ve kullanımı işbu Usul ve Esaslara göre yapılır.

(3) Taraflar uygulamayı kolaylaştırmak için gerekli tedbirleri alır.

Dayanak

Madde 2 – (1) İşbu Usul ve Esaslar Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti arasında imzalanan İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşmasına ve Türkiye Cumhuriyeti 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa ekli "E" işaretli cetvelin 4'üncü maddesinin (a), (b) ve (c) bentlerine dayanmaktadır.

Tanımlar

Madde 3 – (1) Bu Usul ve Esasların amaçlarına uygun olarak:

a) Lefkoşa Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri: Anlaşma kapsamında hibe nitelikli yardımlar kaleminden finanse edilecek, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tarafından kendi mevzuatına göre yürütülen hizmet alımı, yapım, bakım ve onarım, tedarik bileşenleri ve/veya hibelerden oluşan ve proje olarak onaylanan iş ve eylemlerini,

b) Ankara Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri: Türkiye Cumhuriyeti kurumlarınca gerçekleştirilecek, ihalelerde ve ödemelerde Türkiye Cumhuriyeti mevzuatı geçerli olacak, hibe nitelikli yardımlar kaleminden finanse edilecek projeleri,

c) Anlaşma: Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti arasında imzalanan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde sermaye giderleri, transfer giderleri ve diğer amaçlarla kullanılmak üzere, Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği emrine gönderilen ödeneklerin kullanım amaç, yöntem ve şartlarını belirleyen 2025 yılı İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşmasını,

d) Bütçe açığına katkı: Anlaşma kapsamında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bütçe açığının giderilmesi için kredi nitelikli yardımlar kaleminden finanse edilecek yardımları,

e) Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti İşbirliği Çerçeve Belgesi Eylem Planı: Anlaşmanın ekinde yer alan ve mali işbirliğine esas teşkil edecek olan reform eylemleri,

f) Lefkoşa Kaynaklı Faaliyetler Detay Listesi: İşbu Usul ve Esasların ekinde (Ek-4.1.4) yer alan sektörler itibarıyla yıllık olarak finanse edilecek ve Anlaşmanın III/(12)'nci maddesi hükmü uyarınca belirlenecek tüm Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlık faaliyetlerinin detaylandırıldığı belgeleri,

g) Faaliyetler: Anlaşma kapsamında hibe nitelikli yardımlar kaleminden finanse edilecek, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tarafından kendi mevzuatına göre yürütülen hizmet alımı, yapım, bakım ve onarım, tedarik bileşenleri ve/veya hibelerden oluşan ve faaliyet olarak onaylanan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlıklarının iş ve eylemlerini,

h) Hibe nitelikli yardımlar: Anlaşma kapsamında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine hibe olarak verilmek üzere öngörülen destekleri,

i) Kalkınma ve Ekonomik İşbirliği (KEİ) Ofisi: Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçisinin başkanlığındaki proje ve faaliyetlerden sorumlu ofisi,

j) Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğü: 6/7/2019 tarihli ve 30823 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2019/13 sayılı "Kıbrıs İşlerinin Koordinasyonu" konulu Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Genelgesi kapsamında Cumhurbaşkanınca görevlendirilen makam bünyesinde oluşturulan koordinatörlüğü,

k) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti bünyesinde mali yardımın programlanması ve uygulamasının takibine ilişkin Başbakanlık Müsteşarı başkanlığında oluşturulan heyeti,

l) Kredi nitelikli yardımlar: Anlaşma kapsamında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne kredi olarak verilmek üzere öngörülmüş destekleri,

m) Lefkoşa Kaynaklı projeler: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kurumlarınca gerçekleştirilecek, ihalelerde ve ödemelerde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti mevzuatının geçerli olacağı ve hibe nitelikli yardımlar kaleminden finanse edilecek projeleri,

n) Mali işbirliği: Anlaşma kapsamında sağlanacak teknik, idari ve hukuki destekler ile hibe ve kredi nitelikli yardımları,

o) Mali yıl: Söz konusu yıl için 1 Ocak'tan 31 Aralık'a kadar olan süreyi,

p) Projeler Detay Listesi: İşbu Usul ve Esasların ekinde (Ek-4.1.3) yer alan sektörler itibarıyla yıllık olarak finanse edilecek ve Anlaşmanın III/(12)'nci maddesi hükmü uyarınca belirlenecek tüm projelerin detaylandırıldığı belgeleri,

r) Proje Bilgi Formu: Bloke talebinde bulunacak ilgili Bakanlık ve/veya Daire tarafından doldurulacak; projenin içeriğine dair gerekçe, keşif bedeli, faydalanıcı sayısı gibi detaylı açıklamaları içeren ve standardı KEİ Ofisi tarafından belirlenecek formu,

s) Savunma ödemeleri: Anlaşma kapsamında Savunma Sektörünün sürdürülebilirliğinin sağlanması için hibe nitelikli yardımlar kaleminden finanse edilecek yardımları,

t) Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti: İktisadi ve mali işbirliğinin uygulanması amacıyla Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcısı onayı ile Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı Bakan Yardımcısı başkanlığında oluşturulan heyeti,

u) Uygulama Birimleri: Projelerin hazırlık ve uygulama süreçlerinden sorumlu olan Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kurumlarını ifade eder.

Mali İşbirliğine İlişkin Yapı

Madde 4 – (1) İşbirliği aşağıda belirtilen kurumsal yapı ile uygulanır:

- a) Kıbrıs İşlerinden Sorumlu Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcısı
- b) Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğü
- c) Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti
- d) KEİ Ofisi
- e) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti
- f) Uygulama Birimleri

Mali İşbirliğine İlişkin Genel İlkeler

Madde 5 – (1) Anlaşma kapsamında gerçekleştirilecek mali işbirliği aşağıdaki ilkeler ile uyumlu olacak şekilde yapılır:

a) Mali işbirliği kapsamında yürütülecek proje ve faaliyetler ilgili mevzuat hükümlerinde belirtilen bütçe usul ve esaslarına uygun bir biçimde yapılır.

b) Tespit edilen ihtiyaçlar, işbu Usul ve Esasların 1'nci maddesinde belirtilen politika alanları ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümetinin idari, mali ve teknik kapasitesi ile uyumlu olur.

c) Taraflarca mali işbirliğinin programlanması ve uygulanmasının sahiplenilmesi önemle teşvik edilir ve yeterli düzeyde görünürlüğü sağlanır.

(2) Mali işbirliğinin sağlanması, işbu Usul ve Esaslar ile Anlaşmadan kaynaklanan yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlıdır.

(3) Lefkoşa Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri, belirli süre içerisinde ulaşılabilecek hedefleri ve gerçekleştirilecek işleri/işlemleri net olarak içerecek şekilde uygulanabilirlik ve sürdürülebilirlik ilkeleriyle planlanır. Elde edilen sonuçlar belirli, ölçülebilir, gerçekçi ve zamana bağlı göstergelerle değerlendirilir.

(4) Ankara Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projelerinden Türkiye Cumhuriyeti kurumlarınca gerçekleştirilecek olanların ihalesi ve ödemeleri Türkiye'de yapılacak olup, ihalelerde ve ödemelerde Türkiye Cumhuriyeti mevzuatı geçerlidir. Ankara Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projelerinin ihalelerine Türkiye Cumhuriyeti mevzuatının izin verdiği durumlarda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti menşeli isteklilerin de katılmasına imkân tanınır.

(5) Lefkoşa Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tarafından kendi mevzuatına göre yürütülür.

Mali İşbirliğinin Programlanması

Madde 6 - (1) Mali işbirliğinin programlanması Hükümetler arasında ortaklaşa yapılır.

Bütçe ve Harcamaya İlişkin Genel Esaslar

Madde 7 – (1) Mali işbirliği yönetiminde sürdürülebilir mali yönetim ve şeffaflık ilkeleri gözetilir ve işbirliğinin görünürlüğü temin edilir.

(2) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti, proje ve faaliyetlerin amaçlanan faydalara ulaşmasını sağlamak amacıyla;

- a) Etkin bir kontrol sistemi tesis edip işleyişinin devamlılığını sağlar.
- b) Projeler için iş yükünün gerektirdiği nitelik ve nicelikte insan kaynağı tahsis eder ve kurumlarında proje yönetim yapılanmasını tesis eder.
- c) Tahakkuk eden harcamaların ve ödemelerin açıkça ayrı tutulduğu, zamanında ve düzenli bir şekilde görülebileceği, doğru, eksiksiz ve güvenilir bilgi sağlayan bir muhasebe sistemi kullanır.

(3) Ödemeler ilgili dönem için tahsis edilen kaynakla sınırlı olacak şekilde yapılır. Ödemeler, ara ödemeler ve/veya nihai bakiyenin ödenmesi şeklinde yapılır. İş avansı verilmesi gereken durumlarda süreç aynı şekilde işletilir.

(4) 2025 yılında Türkiye Cumhuriyeti kaynaklarından Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne sağlanacak olan toplam yardımlar Ek-3'te, yalnızca bütçe ödeneklerinden sağlanacak olan hibeler Ek-4.1.1'de, krediler ise Ek-4.2.1'de gösterilmiştir.

(5) Yatırım ve reel sektöre ilişkin kaynağın sektörler itibarıyla dağılımı Ek-4.1.3'te ve faaliyetlerin sektörler itibarıyla dağılımı Ek-4.1.4'te gösterilmiştir. Sektörler itibarıyla ayrılan kaynağın proje ve faaliyetlere göre dağılım detayı Anlaşmanın III/(12)'nci maddesi hükmü uyarınca belirlenir.

(6) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne hibe edilmek üzere tefrik edilmiş olan ödenekler Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti makamları ile istişare edilmek suretiyle Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti kararına istinaden mevcut kredi ödenekleri tertibine aktarılabilir.

(7) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne kredi olarak verilmek üzere tefrik edilmiş olan ödenekler Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti makamları ile istişare edilmek suretiyle Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti kararına istinaden hibe ödenekleri tertibine aktarılabilir.

(8) Diğer yardım tertiplerinden Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti kararıyla belirlenen kaynakların mevcut veya yeni açılacak yatırım projelerine tahsisi, Ankara Kaynaklı projeler arasında yapılacak ödenek aktarmaları, Ankara Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri ile Lefkoşa Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri ve Faaliyetleri arasında yapılacak ödenek aktarmaları ve Ankara Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri veya Lefkoşa Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri ve Faaliyetlerinden yeni açılacak Projelere/Faaliyetlere yapılacak ödenek aktarmaları; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti makamları ile istişare edilerek KEİ Ofisinin teklifi, Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetinin kararı ve Kıbrıs işlerinden sorumlu Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcısının onayı ile gerçekleştirilir.

(9) Lefkoşa Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri arasında yıl içerisinde ihtiyaç duyulacak ödeneği aktarmaya Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti makamları ile istişare etmek suretiyle KEİ Ofisi yetkilidir.

(10) Lefkoşa Kaynaklı Faaliyetler arasında yıl içinde ihtiyaç duyulacak ödenek aktarmaya ve yeni faaliyet eklemeye Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti makamları ile istişare etmek suretiyle KEİ Ofisi yetkilidir.

(11) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde kullanılacak olan hibeler, Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti kararına istinaden Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği hesabına nakit olarak aktarılır. KEİ Ofisi, nakit yönetimini sağlamak amacıyla, Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetinin bir sonraki kararında gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak kaydıyla alt hesaplar arasında nakit aktarma yapabilir.

(12) Lefkoşa Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri ve Faaliyetler, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tarafından kendi mevzuatına göre yürütülür. Lefkoşa Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri ve Faaliyetler için KEİ Ofisinden uygunluk ve ödenek blokesi talebinde bulunan ilgili Bakanlık ve/veya Daire projenin içeriğine dair gerekçe, keşif bedeli, faydalanıcı sayısı gibi detaylı açıklamayı içeren standart Proje Bilgi Formu ile iletir. Bunlardan uygun görülen bloke tutarları, ilgili idarelere Bütçe Dairesinin bağlı olduğu Bakanlıkça verilir.

(13) Lefkoşa Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri ve Faaliyetler gerçekleştikçe Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti makamlarınca düzenlenecek harcama belgesi (hakediş) KEİ Ofisi sorumlu Uzman Müşaviri tarafından incelendikten sonra, uygun görülenler Hazine ve Muhasebe Dairesine, uygun görülmeyenler yazıyla ilgili idareye gönderilir.

(14) Altyapı projelerinde yapılacak ödemelerin karşılanabilmesi için Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasındaki Türkiye Cumhuriyeti-Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yatırım Hesabından aynı Bankadaki Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazine ve Muhasebe Dairesi Yatırım Harcamaları Hesabına yeteri kadar ödenek belli periyotlarla aktarılır. Uygun görülerek Hazine ve Muhasebe Dairesine gönderilen harcama belgeleri Hazine ve Muhasebe Dairesi tarafından en geç 10 iş günü içerisinde incelenerek ödeme listesi oluşturulur. KEİ Ofisinin uygunluğunu alan söz konusu ödeme listesindeki tutarlar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazine ve Muhasebe Dairesi Yatırım Harcamaları Hesabından ödenir. İş avansı verilmesini gerektiren durumlarda da süreç aynı şekilde işletilir.

(15) Reel sektör projelerinde yapılacak ödemelerin karşılanabilmesi için yeterli kaynak Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasındaki Türkiye Cumhuriyeti-Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Reel Sektör Hesabından aynı Bankadaki Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı Hazine ve Muhasebe Dairesi Reel Sektör Hesabına Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliğinin onayıyla aktarılır. Reel sektör projelerinin ödenek, aktarma, avans ve harcama işlemleri işbu Usul ve Esasların yatırım projeleri için belirlenmiş usullerine göre yapılır.

(16) Faaliyetlere yapılacak ödemelerin karşılanabilmesi için yeterli kaynak Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasındaki Türkiye Cumhuriyeti-Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Reel Sektör Faaliyet ve Yatırım Faaliyet Hesaplarından aynı Bankadaki Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı Hazine ve Muhasebe Dairesi Reel Sektör Faaliyet ve Yatırım Faaliyet Hesaplarına Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliğinin onayıyla aktarılır. Faaliyetlerin ödenek, aktarma, avans ve harcama işlemleri işbu Usul ve Esasların reel sektör ve yatırım projeleri için belirlenmiş usullerine göre yapılır.

(17) Finansman kaynağına bakılmaksızın Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bütçesinden reel sektörün desteklenmesi amacıyla oluşturulan program kredi ve hibeleri için KEİ Ofisinin uygun görüşü alınır.

(18) Türkiye Cumhuriyeti tarafından önceki yıllarda reel sektörün desteklenmesi veya altyapı projeleri için kullandırılan kredi veya hibe tutarlarından geri dönen taksit, iade, faiz vb. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasındaki Reel Sektörün Desteklenmesi geri dönüş hesaplarında toplanır ve reel sektörün desteklenmesi alanına tahsis edilen kaynaklara eklenerek bu maddeye göre kullandırılır.

(19) Savunma ödemelerinin karşılanabilmesi için Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasındaki Türkiye Cumhuriyeti-Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Savunma Hesabından aynı Bankadaki Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazine ve Muhasebe Dairesi Savunma Harcamaları Hesabına yeteri kadar ödenek aktarılır ve ödemeler bu hesaptan yapılır. İş avansı verilmesini gerektiren durumlarda da süreç aynı şekilde işletilir. Savunma ödeneklerinin alt kalemleri arasında yapılacak aktarmalar KEİ Ofisi tarafından sonuçlandırılır.

(20) Kredi nitelikli yardımlar, Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti kararına istinaden Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığınca, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti tarafından bildirilecek Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası nezdindeki ilgili hesaba nakit olarak aktarılır. Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti kararında kredinin kullanım yeri ve/veya amacı ayrıca belirtilebilir.

(21) Türkiye Cumhuriyeti tarafından önceki yıllarda mali sektörün desteklenmesi amacıyla sağlanan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazinesi üzerinden bankaların ve Personel Yardımlaşma Kooperatifinin (PEYAK) tasfiyesi için kullanılan kaynaklardan, tasfiyeyi sağlayan idarelerce Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazinesine geri ödenen tutarlar, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasındaki "Mali Sektör Geri Dönüş" hesabında toplanır. Bu hesapta toplanan tutarlar, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazinesinin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasından ve bankalardan 31/12/2001 tarihine kadar almış olduğu Hazine garantili kamu iktisadi teşebbüsü (KİT) borçları dahil olmak üzere borçların geri ödemelerinde ve reformların finansmanında kullanılmak amacıyla Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasının teklifi ve Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti'nin kararıyla, KEİ Ofisi tarafından serbest bırakılmak suretiyle kullanılır.

(22) Kamu Sektörü (Cari Bütçe Açığına Katkı) için 2025 yılında tahsis edilen tutar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazinesinin nakit durumu dikkate alınarak dönemler halinde kullandırılır.

(23) Cari bütçenin takibinde ise aşağıdaki hususlar dikkate alınır;

a) İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşması'nın III/4 maddesi uyarınca her ay hazırlanacak raporlarda; 2025 yılında tüm kamu kurumlarında (merkezi yönetim, kit, fon, döner sermaye, belediye vb. dahil) mevcut çalışan, işe alınan ve işten ayrılan personel sayıları ile her ne ad altında olursa olsun yapılan düzenli ödemelere (emekli, sosyal yardım, burs, özürlü vb.) ilişkin gelişmelere ayrıntılı olarak yer verilir. Ayrıca yeni personel istihdamı için Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Maliye Bakanlığınca verilen izinler de rapora dahil edilir.

b) Aylık bütçe gerçekleştirmeleri takip eden ayın 15'ine kadar, cari ayın bütçe gelir-gider tahmin özeti ise ilgili ayın 15'ine kadar KEİ Ofisine iletilir.

c) Borç Yönetim Komitesince yeni borçlanmalar, itfalar ve borç yenilenmesine ilişkin gerçekleştirilen faaliyetler takip eden ayın 15'ine kadar KEİ Ofisine iletilir. Kamu kurum ve kuruluşlarının kefaletli ve kefaletsiz her türlü Borç Stokuna ilişkin takip tablosu, yılın üçer aylık dönemleri itibarıyla güncellenmiş haliyle üçer aylık dönemi takip eden ayın 15'ine kadar KEİ Ofisine iletilir.

d) Bu fıkranın (a), (b) ve (c) bentlerinde bahsi geçen belgeler Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetine sunulmak üzere KEİ Ofisince Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğüne gönderilir.

(24) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümetinin veya KEİ Ofisinin lüzum görmesi ve teklifi üzerine Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde geçici veya sözleşmeli olarak görevlendirilen Türkiye Cumhuriyeti kamu kurum ve kuruluşları personeline ödenecek geçici görev yolluğu, kira desteği, koordinatörlük tazminatı, ek ders ücreti gibi ek ödemelerin oran ve tutarları ile ödeme usul ve esasları Kıbrıs İşlerinden sorumlu Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcısının onayı ile belirlenir ve Lefkoşa kaynaklı ilgili harcama kaleminden ödenir.

(25) Türkiye Cumhuriyeti kamu kurum ve kuruluşlarının iki ülke arasında imzalanan İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşmaları ile protokoller gereği Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde proje yapmasının öngörülmesi halinde, ilgili kurum ve kuruluşun projesini, projeleri için belirlenmiş olan uygulamalardan birine göre gerçekleştirmesini teminen, kurumun talebine istinaden kullanılacak kaynak, Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğüne bilgi verilmek suretiyle, Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne yapılan yardımlarla ilgili tertibe aktarılır veya eklenir.

(26) Türkiye Cumhuriyeti tarafından hibe amaçlı ayrılan kaynakların Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği banka hesabında oluşan faiz gelirleri Reel Sektör Geri Dönüş Hesabına aktarılır ve işbu Usul ve Esaslar çerçevesinde kullanılır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hazinesinin harcaması amacıyla hazır tutulan kaynaklar için oluşturulan ihtiyat hesaplarında oluşacak faiz gelirleri ise belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde yardımların yönetim giderlerinde kullanılır.

(27) Ankara Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projeleri için tahsis edilen kaynaklar, Türkiye Cumhuriyeti 2025 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa bağlı "E" işaretli cetvelin 4'üncü maddesinin (a) bendi çerçevesinde; projeyi gerçekleştirecek idarenin genel bütçe kapsamındaki kamu idaresi olması halinde Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığınca ödenek aktarması suretiyle, bunların dışında bir idare olması halinde Türkiye'de Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde KEİ Ofisi tarafından nakit aktarımı suretiyle yapılır.

(28) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki eğitim kampüsü ve akademik birimleri olan Türkiye Cumhuriyeti Devlet Üniversitelerinin, bahsi geçen kampüs ve akademik birimlerine ait cari giderler ve yatırım giderleri işbu Anlaşma kapsamındaki projeler çerçevesinde karşılanabilir. Bu kapsamdaki ödemeler KEİ Ofisi tarafından nakit aktarımı suretiyle yapılır.

(29) Önceki yıllarda tahakkuk edip ödenemeyen Ankara Kaynaklı Altyapı ve Reel Sektör Projelerinin hakedişleri işbu Usul ve Esaslar çerçevesinde ödenir.

(30) Bu maddeyle ilgili öngörülemeyen durumların çözümünde Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcısı yetkilidir.

Bilgilendirme ve Görünürlük

Madde 8 – (1) Görünürlük ve iletişim faaliyetleri, projelerin varlığının ve katma değerinin bilinirliğini sağlamak suretiyle projeler ve Türkiye Cumhuriyeti-Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti işbirliğine yönelik genel kamuoyu bilinç ve desteğini güçlendirmeyi, ilgili hedef kitlelere yönelik projelerin etkinliğinin sağlanmasını ve etkilerinin sürdürülebilirliğini amaçlar.

(2) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti, mali işbirliği kapsamında yürütülen Proje ve Faaliyetler hakkında kamuoyuna bilgilendirme yapar ve görünürlüğü sağlar.

İzleme ve Raporlama Faaliyetleri

Madde 9 – (1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyetince görevlendirilen izleme ekipleri proje faaliyetlerine ilişkin yerinde kontrol ve izleme faaliyetleri yapar. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti bu izleme faaliyetleri neticesinde uygulamaya ilişkin takvim yılının altı aylık dönemleri itibarıyla ilerleme raporları hazırlar ve takip eden ayın sonuna kadar KEİ Ofisine iletir.

(2) KEİ Ofisi gerektiğinde proje faaliyetlerinin izlenmesi amacıyla yerinde kontrol ve izleme faaliyetlerinde bulunabilir. KEİ Ofisi bu kapsamda gerektiğinde teknik hizmet desteği alabilir.

(3) KEİ Ofisi izleme faaliyetleri sonucunda oluşan izleme raporları ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti tarafından sunulan altı aylık ilerleme raporları doğrultusunda oluşturulacak KEİ Ofisi değerlendirme raporu Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti'ne iletir.

(4) Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetinin yetkilendireceği Türkiye Cumhuriyeti kamu idareleri, proje faaliyetlerinin uygunluk değerlendirmesi amacıyla; proje ara ve nihai çıktılarının kontrolü ve proje sürecinin izlenmesi için yerinde kontrol ve izleme faaliyetlerinde bulunabilir.

(5) Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti projelerin son ödemelerini takip eden beş yıl içerisinde kaynakların etkin kullanımı ve projelerin sürdürülebilirliğine ilişkin değerlendirme yapmak maksadıyla KEİ Ofisinden veya ilgili kurumlardan oluşan izleme heyetlerinden izleme ve değerlendirme faaliyetleri gerçekleştirmesini isteyebilir.

(6) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti mali yılsonunu izleyen Şubat ayının sonuna kadar ilgili döneme ait yıllık genel raporunu Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğü ve Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetine sunulmak üzere KEİ Ofisine iletir. Bu raporun içeriğinde:

- a) Gerçekleştirilen işlemlerin mali işbirliğinin amaçlarına uygunluğu,
 - b) Mali işbirliği için istenen koşulların karşılanmasında ve sürdürülebilirliğin temininde karşılaşılan sorunlar, alınan/planlanan tedbirler,
 - c) Hedef ve göstergelere ilişkin bilgiler,
 - d) Temel başarıların bir özeti,
 - e) Harcamaların tutarları ve nitelikleri,
 - f) Gelecek döneme ilişkin risk değerlendirmeleri ve
 - g) Düzeltici/ek eylemlere ilişkin öneriler
- yer alır.

Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Hükümler

Madde 10 – (1) Tüm Uygulama Birimleri yeterince detaylandırılmış bir denetim izi sağlamak için ilgili bütün bilgilerin hazır bulunmasını temin eder. Bu bilgiler, ödeme taleplerinin

onaylanması, ilişkili taleplerin muhasebesinin tutulması ve ödenmesi, teminatlar ve borçlar ile ilgili işlemlere dair belgeye dayalı kanıtları içerir.

(2) Anlaşmanın uygulanması ile ilgili olarak projelerin uygunluğu, etkinliği ve sürdürülebilirliğine yönelik ölçme ve değerlendirme yetkisi Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Yardımcılığı uhdesindedir.

(3) Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Yardımcılığı bu yetkiyi Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğü ve KEİ Ofisi aracılığıyla yürütür.

(4) Bu çerçevede Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğü;

a) Mali yardıma ilişkin kamu kurumları arasında eşgüdümü sağlar.

b) İşbu Usul ve Esaslarda yer alan işleyişin aksamadan devam etmesi ve programların uygulanmasını kolaylaştırmak için gerekli tüm adımların atılmasını sağlar.

c) Kalite yönetimi yaklaşımı ile programlama aşamasından, raporlama, izleme ve değerlendirme aşamalarına kadar tüm adımları kontrol eder ve hedeflerin program ve projelerde uygun bir şekilde ele alınması ve yapılan işlemlerin uygunluğu kapsamında;

(i) Sistemde herhangi bir iyileştirme gerekliliği varsa bunu saptar ve iyileştirmelerin vaktinde uygulanmasını sağlar.

(ii) Sonuç odaklı izleme yaklaşımı ile proje ve program düzeyinde hedeflere ulaşılmasını sağlamak ve kaynakların etkin kullanımını temin etmek amacıyla devam eden ya da tamamlanmış projelere izleme misyonları gerçekleştirilmesini sağlar.

(5) KEİ Ofisi, işbu Usul ve Esaslarda yer alan işleyiş ve sürece ilişkin takvimi yakından takip eder, tüm çıktıların zamanında üretilmesi için gerekli aksiyonları alır ve herhangi bir problem, aksama veya gecikme yaşanması durumunda Kıbrıs İşleri Koordinatörlüğünü ivedilikle bilgilendirir.

(6) Ölçme ve değerlendirme faaliyetlerinin kapsamı aşağıdaki gibidir;

a) Uygulama Birimleri tarafından yapılan ihale ve sözleşmelerin kontrolü,

b) Mali yönetim dahil olmak üzere sözleşmelerin uygulaması ve yürütülen faaliyetlerin kontrolleri,

c) Yönetim ve kontrol sistemlerinin işleyişine ilişkin gözetim.

(7) Altıncı fıkra kapsamındaki ziyaretler Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tarafına bildirimde bulunmak suretiyle gerçekleştirir.

(8) Yedinci fıkra kapsamında yapılan ziyaretler neticesinde elde edilen bulgular Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Yardımcılığına sunulur. Bu bulgular izleyen programlama ve uygulama döngüsünde, kaynak tahsisine yönelik kararlarda dikkate alınır.

(9) Uygulama Birimleri, elektronik ortama aktarılmış veriler dahil olmak üzere talep edilen tüm bilgi ve belgeleri temin eder ve çalışmalarını kolaylaştırmak için gerekli önlemleri alır.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİNCE 2025 YILINDA
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİNE YAPILMASI PLANLANAN HİBE YARDIMLARI**

AÇIKLAMALAR	2024 YILI ANLAŞMASINDAN DEVREDEN							2025		TOPLAM
	KKTC'deki		Türkiye'deki			TOPLAM	BÜTÇE ÖDENEĞİ	TABAHHUK EDEN GERİ DÖNÜŞ		
	AÇIK AVANS	NAKİT (20 Mart 2025 gün sonu itibarıyla kalan)	AÇIK AVANS	BÜTÇE ÖDENEĞİ						
Savunma Ödenekleri	0,00	74.712.541,46	0,00	25.287.458,54	100.000.000,00	6.500.000.000,00	0,00	6.600.000.000,00		
Altyapı ve Reel Sektör Projeleri	50.687,00	28.535.250,96	0,00	2.060.176.808,93	2.088.762.746,89	9.600.000.000,00	91.237.253,11	11.780.000.000,00		
Faaliyet Ödenekleri	0,00	12.083.892,64	0,00	107.916.107,36	120.000.000,00	500.000.000,00	0,00	620.000.000,00		
TOPLAM	50.687,00	115.331.685,06	0,00	2.193.380.374,83	2.308.762.746,89	16.600.000.000,00	91.237.253,11	19.000.000.000,00		

* Geri Dönüş Hesaplarından 2024 yılından devreden 91.237.253,11-TL tutar "Tabahlık Eden Geri Dönüş" verisine dahil olup, hesaba bulunan ABD Doları ve İngiliz Sterlini 19 Mart 2025 KKTC Merkez Bankası kurı ile hesaplanarak Bütçe Ödeneklerine ilave edilmiştir.

A J

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ BÜTÇESİNDEN 2025 YILINDA
KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİNE
YAPILACAK HİBE YARDIMLARI**

BÜTÇE TERTİBİ KODU	BÜTÇE TERTİBİ ADI	TL
19.101.872.16824-0012.0041-01-05.06	Yurt Dışına Yapılan Transferler (Güv. Kuv. Kom., Siv. Sav. Başgiderleri için)	6.500.000.000,00
	Yurt Dışına Yapılan Transferler (Güv. Kuv. Kom., Siv. Sav. Başgiderleri için) (2024 Anlaşması Devir)	25.287.458,54
19.101.263.207-0012.0041-01-07.02	Yurt Dışı Sermaye Transferleri (AltYapı-Reel Sektör Projeleri için)	9.600.000.000,00
	Yurt Dışı Sermaye Transferleri (AltYapı-Reel Sektör Projeleri için) (2024 Anlaşması Devir)	2.060.176.808,93
19.101.263.207-0012.0041-01-07.02	Yurt Dışı Sermaye Transferleri (Faaliyet Ödenekleri için)	500.000.000,00
	Yurt Dışı Sermaye Transferleri (Faaliyet Ödenekleri için) (2024 Anlaşması Devir)	107.916.107,36
	TOPLAM	18.793.380.374,83

NOT: 2024 Anlaşmasından nakit olarak KKTC'de devreden ve tahsis edildikleri taahhütler için kullanılacak olan tutarlar dahil edilmemiştir.

Ek-4.1.2

PROJELER 2025 YILI KAYNAK DURUMU

	PARA CİNSİ	2024'den DEVREDEN TUTAR	DEVİR KURU*	2025 TOPLAM KAYNAK (TL)
A- KREDİ GERİ DÖNÜŞÜ-NAKİT DEVİR				
KOOPERATİF MERKEZ BANKASI (Zirai Krediler)		6.162.758,39		6.162.758,39
KKTC KALKINMA BANKASI	TL	920.416,76		920.416,76
VAKIFLAR BANKASI		4.009.341,63	1,00	4.009.341,63
K.T. KOOP. (Esnaf Kredileri)		-		-
		1.233.000,00		1.233.000,00
B- KREDİ GERİ DÖNÜŞÜ-NAKİT DEVİR (USD)				
K. VAKIFLAR BANKASI	USD	2.205.700,24		80.711.424,32
İKTİSAT BANKASI		18.865,40	36,59	690.326,49
		-		-
KKTC KALKINMA BANKASI		2.186.834,84		80.021.097,83
C- KREDİ GERİ DÖNÜŞÜ-NAKİT DEVİR (STG)	STG	91.937,00	47,44	4.361.684,35
D- ZİRAAT BANKASI FAİZ GELİRLERİ	TL	1.386,05	1,00	1.386,05

KREDİ GERİ DÖNÜŞLERİ GENEL TOPLAMI (A+B+C+D)

91.237.253,11

* Geri Dönüş Hesaplarından 2024 yılından devreden tutarlar "Tahakkuk Eden Geri Dönüş" verisine dahil olup, hesapta bulunan ABD Doları ve İngiliz Sterlini 19 Mart 2025 KKTC Merkez Bankası kuru ile hesaplanarak toplama dahil edilmiştir.

	TAHAKKUK EDEN KREDİ GERİ DÖNÜŞLERİ (A+B+C+D)	
	DEVREDEN AÇIK AVANS (KKTC Hazine)	91.237.253,11
2024	DEVREDEN AÇIK AVANS (T.C. Hazine)	50.687,00
	DEVREDEN NAKİT (T.C. Ziraat Bankası)	-
	DEVREDEN ÖDENEK (T.C. Hazine)	28.535.250,96
2025	T.C. BÜTÇE ÖDENEĞİ	2.060.176.808,93
	GENEL TOPLAM	9.600.000.000,00
		11.780.000.000,00

2025 YILINDA TÜRKİYE CUMHURİYETİ YARDIMLARIYLA FİNANSE EDİLECEK PROJELERİN SEKTÖREL LİSTESİ

PROJELER	ALTYAPI / REEL SEKTÖR	ANKARA / LEFKOŞA	2024 DEVİR ÖDENEĞİ/AÇIK AVANS	2025 BÜTÇE ÖDENEĞİ*	2025 TOPLAM
GENEL TOPLAM			2.088.762.746,89	9.691.237.253,11	11.780.000.000,00
Altyapı-Reel Sektör Projeleri					
Altyapı (Lefkoşa)	Altyapı	Lefkoşa	1.318.762.746,89	1.756.237.253,11	3.075.000.000,00
Reel Sektör (Lefkoşa)	Reel Sektör	Lefkoşa	1.279.000.000,00	1.424.000.000,00	2.703.000.000,00
			39.762.746,89	332.237.253,11	372.000.000,00
Altyapı-Reel Sektör Ankara Kaynaklı Projeler					
Altyapı Ankara	Altyapı	Ankara	770.000.000,00	7.935.000.000,00	8.705.000.000,00
Reel Sektör Ankara	Reel Sektör	Ankara	735.000.000,00	7.612.000.000,00	8.347.000.000,00
			35.000.000,00	323.000.000,00	358.000.000,00
TARIM SEKTÖRÜ					
SANAYİ, TİCARET VE MADENCİLİK SEKTÖRÜ			43.350.000,00	292.000.000,00	335.350.000,00
TURİZM SEKTÖRÜ			78.560.000,00	1.044.000.000,00	1.122.560.000,00
ULAŞTIRMA SEKTÖRÜ			41.500.000,00	145.200.000,00	186.700.000,00
EĞİTİM SEKTÖRÜ			54.000.000,00	1.568.500.000,00	1.622.500.000,00
KÜLTÜR SEKTÖRÜ			140.060.000,00	530.940.000,00	671.000.000,00
SAGLIK SEKTÖRÜ			40.960.000,00	88.000.000,00	128.960.000,00
İLETİŞİM VE SOSYAL HİZMET SEKTÖRÜ			981.000.000,00	545.000.000,00	1.526.000.000,00
SAVUNMA, GÜVENLİK VE ADALET SEKTÖRÜ			3.250.000,00	34.000.000,00	37.250.000,00
YÜKSEKÖĞRETİM SEKTÖRÜ			99.250.000,00	219.000.000,00	318.250.000,00
E-DEVLET VE ALTYAPI YATIRIMLARI SEKTÖRÜ			13.000.000,00	123.000.000,00	136.000.000,00
SULAMA VE İÇME SUYU ALTYAPI YATIRIMLARI SEKTÖRÜ			493.960.000,00	3.704.500.000,00	4.198.460.000,00
DİĞER KAMU HİZMETLERİ SEKTÖRÜ			83.000.000,00	1.227.000.000,00	1.310.000.000,00
			16.872.746,89	170.097.253,11	186.970.000,00

* Geri Dönüş Hesaplarından 2024 yılından devreden 91.237.253,11-TL tutar "Tabakkuk Eden Geri Dönüş" versine dahil olup, hesapta bulunan ABD Doları ve İngiliz Sterlini 19 Mart 2025 KKTC Merkez Bankası kuru ile hesaplanarak Bütçe Ödeneğine ilave edilmiştir.

2025 YILINDA TÜRKİYE CUMHURİYETİ YARDIMLARIYLA FİNANSE EDİLECEK FAALİYETLERİN SEKTÖREL LİSTESİ

PROJELER	ALTYAPI / REEL	BAKANLIK	2024 DEVİR ÖDENEĞİ	2025 BÜTÇE ÖDENEĞİ	2025 TOPLAM
GENEL TOPLAM			120.000.000,00	500.000.000,00	620.000.000,00
Faaliyet Ödenekleri			120.000.000,00	500.000.000,00	620.000.000,00
Altyapı Faaliyet	Altyapı		119.000.000,00	444.000.000,00	563.000.000,00
Reel Sektör Faaliyet	Reel Sektör		1.000.000,00	56.000.000,00	57.000.000,00
TARIM SEKTÖRÜ			16.000.000,00	157.000.000,00	173.000.000,00
ULAŞTIRMA SEKTÖRÜ			44.500.000,00	90.000.000,00	134.500.000,00
EĞİTİM SEKTÖRÜ			37.000.000,00	40.000.000,00	77.000.000,00
KÜLTÜR SEKTÖRÜ			12.300.000,00	61.000.000,00	73.300.000,00
İLETİŞİM VE SOSYAL HİZMET SEKTÖRÜ			4.850.000,00	82.000.000,00	86.850.000,00
YÜKSEKÖĞRETİM SEKTÖRÜ			1.000.000,00	1.000.000,00	2.000.000,00
DİĞER KAMU HİZMETLERİ SEKTÖRÜ			4.350.000,00	69.000.000,00	73.350.000,00

1

**TÜRKİYE CUMHURİYETİNCE 2025 YILINDA
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİNE VERİLMESİ PLANLANAN KREDİLER**

AÇIKLAMALAR	2024 YILINDAN DEVREDEN							2025			TOPLAM
	KKTC'deki		Türkiye'deki			TOPLAM	BÜTÇE ÖDENEĞİ	BEKLENEN GERİ DÖNÜŞ			
	AÇIK AVANS	NAKİT (20 Mart 2025 gün sonu itibarıyla kalan)	AÇIK AVANS	BÜTÇE ÖDENEĞİ							
Kamu Sektörü (Cari Bütçe Açığına Katkı)	0,00	9.091.115,86	0,00	40.908.884,14	50.000.000,00	450.000.000,00	0,00	500.000.000,00			
Kamu Sektörü (Diğer)	0,00	30.420.441,53	0,00	19.579.558,47	50.000.000,00	1.000.000.000,00	0,00	1.050.000.000,00			
Reform Destekleme Ödeneği	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	450.000.000,00	0,00	450.000.000,00			
TOPLAM	0,00	39.511.557,39	0,00	60.488.442,61	100.000.000,00	1.900.000.000,00	0,00	2.000.000.000,00			

*

TÜRKİYE CUMHURİYETİ BÜTÇESİNDEN 2025 YILINDA
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE
YAPILACAK YARDIMLAR

BÜTÇE TERTİBİ KODU	BÜTÇE TERTİBİ ADI	TL
19.101.263.207-0012.0041-01-08.02	Yurt Dışı Borç Verme (Kredi)	1.900.000.000,00
	Yurt Dışı Borç Verme (Kredi) (2025 yılı Devir)	0,00
	TOPLAM	1.900.000.000,00

NOT: 2024 yılından nakit olarak KKTC'de devreden ve tahsis edildikleri taahhütler için kullanılacak olan tutarlar dahil edilmemiştir.

A